

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การส่งเสริมทรัพยากรสินทางปัญญาในสถาบันการศึกษา
ของสหราชอาณาจักร (อังกฤษ)

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา รักษ์พลาเมือง และคณะ

งานวิจัยโดยเงินทุนสนับสนุนของ
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
พ.ศ. 2550

378.41 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ร รายงานการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมทรัพยากรเส้นทางปัญญา
ในสถาบันการศึกษาของสหราชอาณาจักร (อังกฤษ)
กรุงเทพฯ: 2550.
111 หน้า
ISBN. 978-974-559-158-5
1. สถาบันการศึกษา - ทรัพยากรเส้นทางปัญญา
2. การส่งเสริมทรัพยากรเส้นทางปัญญา II. ชื่อเรื่อง

รายงานการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมทรัพยากรเส้นทางปัญญา ในสถาบันการศึกษาของสหราชอาณาจักร (อังกฤษ)

สิ่งพิมพ์ สกศ. ฉบับที่ 22/2551
ISBN 978-974-559-158-5
พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2551
จำนวน 1,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0-2668-7123 ต่อ 2417, 2415
โทรสาร 0-2243-2787
Web site: <http://www.onec.go.th>
ผู้พิมพ์ บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด
90/6 ซ.จรัญสนิทวงศ์ 34/1 ถนนจรัญสนิทวงศ์
แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ 10700
โทร. 0-2424-3249, 0-2424-3252
โทรสาร 0-2424-3249, 0-2424-3252



คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ในสถาบันการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยเอกสารและสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานและการส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ของหน่วยงานต่างๆ ของประเทศไทยและประเทศที่ประสบความสำเร็จ (best practice) ในด้านนี้ รวมทั้งจัดทำกรณีศึกษาประเทศที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์รวม 6 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร (อังกฤษ) ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และสิงคโปร์ เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและคู่มือในการส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้สามารถนำทรัพยากรมนุษย์มาสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคม เศรษฐกิจ และชุมชน

ในการดำเนินงานวิจัย สำนักงานฯ ได้จัดทำข้อเสนอโครงการฯ เสนอต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา ซึ่งมี ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร เป็นประธานคณะอนุกรรมการดังกล่าวได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงข้อเสนอโครงการให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากนั้นได้ว่าจ้างคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นที่ปรึกษา โดยมี รศ.ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง หัวหน้าภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นหัวหน้าคณะนักวิจัยงานวิจัยดังกล่าวได้มีกรรงานความก้าวหน้าต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐ



ซึ่งมี รศ.ดร.คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ รองประธานอนุกรรมการบริหาร ทำหน้าที่ประธานอนุกรรมการฯ เป็นระยะๆ คณะอนุกรรมการดังกล่าว นอกจากให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างมากแล้ว ยังทำหน้าที่กำกับ ติดตามการดำเนินการศึกษาวิจัยให้มีคุณภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ภายหลังการวิจัยแล้วเสร็จ สำนักงานฯ ได้เรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดีให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงรายงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมทั้งได้จัดประชุมระดมความคิด เรื่อง นโยบายการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษา เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2550 ณ โรงแรมปรีณซ์ พาเลซ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 154 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถาบันการศึกษา นักวิชาการ และผู้แทนหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสื่อมวลชน ในการประชุมดังกล่าว นอกจากคณะนักวิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยและมีการอภิปรายทั่วไปแล้ว ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย รองอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา (นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์) รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (ศ.ดร.ชัชชาติ เทพรานนท์) และอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล (ศ.ดร.พรชัย มาตังคสมบัติ) ได้ให้เกียรติเป็นผู้อภิปรายนำ โดยมีประธานอนุกรรมการศึกษาและจัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์ในการนำประเทศไทยเข้าสู่สังคม-เศรษฐกิจฐานความรู้ (นายสมพงษ์ วนาภา) เป็นประธานการอภิปราย ซึ่งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมดังกล่าว ได้นำไปประกอบการปรับปรุงรายงานการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและสร้างการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง



สำนักงานฯ ขอขอบคุณคณะนักวิจัย ที่ได้ดำเนินงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี และขอขอบคุณคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา คณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำรายงานการวิจัยและข้อเสนอนโยบาย รวมทั้งคู่มือการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษา และด้วยเล็งเห็นประโยชน์จากงานวิจัยดังกล่าว สำนักงานฯ จึงได้จัดทำเอกสารชุดรายงานการวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 9 ฉบับ ได้แก่ รายงานการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง นโยบายการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษา 1 ฉบับ รายงานการวิจัยการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย 1 ฉบับ รายงานการวิจัยการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ 6 ฉบับ ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร (อังกฤษ) ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และสิงคโปร์ และคู่มือการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษา 1 ฉบับ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยและคู่มือการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาทั้ง 9 ฉบับนี้ จะเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ตลอดจนการศึกษาค้นคว้า อ้างอิง และการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจโดยทั่วไป

(นายอรุณ จันทวานิช)
เลขาธิการสภาการศึกษา



กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนานโยบายส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ในสถาบันการศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านการส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยและประเทศที่มีแนวปฏิบัติที่ดี คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร (อังกฤษ) ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และสิงคโปร์ กับนำเสนอแนะนโยบาย และจัดทำคู่มือการส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ในสถาบันการศึกษาของไทย

ผู้วิจัยได้จัดทำชุดรายงานรวม 9 เล่ม รายงานฉบับนี้เป็นผลการวิจัยเอกสาร และการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านการส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ในสถาบันการศึกษาของสหราชอาณาจักร (อังกฤษ)

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้ให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณคณะกรรมการบริหารโครงการประชุมโต๊ะกลมไทย - สหรัฐฯ รวมทั้งคุณปัจฉิมา ธนสันติ ผู้อำนวยการสำนักเครื่องหมายการค้า กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ที่ได้ให้คำปรึกษาและข้อแนะนำที่ดีเยี่ยม กระทั่งคณะผู้วิจัยสามารถจัดทำรายงานวิจัยฉบับนี้ได้สมบูรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. ชนิตา รัชพลเมือง หัวหน้าโครงการวิจัย
อาจารย์ ดร. บุณศรีกา บุลภักดิ์ ผู้ร่วมวิจัย



สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(ก)
กิตติกรรมประกาศ	(ง)
ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาการดำเนินงาน	1
ด้านการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา	
1.1 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม	1
ทรัพย์สินทางปัญญา	
1.2 กฎหมายหลักด้านทรัพย์สินทางปัญญา	8
1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม	11
ทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศ	
1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม	32
ทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ	
1.5 ปัจจัยเงื่อนไขและปัญหาอุปสรรค	34
ในการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา	
ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินงาน	36
ด้านการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา	
ในสถาบันการศึกษา	
2.1 การส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา	36
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	



สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2 การส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา ในสถาบันอุดมศึกษา	43
2.2.1 การสร้างความตระหนักและความรู้ เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา	44
2.2.2 การพัฒนาโยบายที่เกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา	50
2.2.3 การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ในสถาบันการศึกษา	54
2.2.4 การสร้างสรรค์นวัตกรรม	62
2.2.5 การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา	71
2.2.6 การใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญา ในเชิงพาณิชย์	73
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	
- คำสั่งสภาการศึกษาที่ 4/2549 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ ประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ	106
- คำสั่งสภาการศึกษาที่ 4/2550 เรื่อง ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการบริหาร โครงการประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ	110



สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิติการขอจดทะเบียนและจำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับ ปี ค.ศ. 2000-2005	7
2	การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา ของมหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด	90
3	การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา ของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์	91
4	การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา ของอิมพีเรียลคอลเลจ	92
5	การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา ของมหาวิทยาลัยบริสตอล	93
6	การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา ของมหาวิทยาลัยเดอร์แฮม	94
7	การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา ของมหาวิทยาลัยยอร์ก	95
8	การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา ของมหาวิทยาลัยแห่งอังกฤษตะวันตก	96



สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	หน่วยงานด้านนโยบายทรัพย์สินทางปัญญา	13
2	โครงสร้างการบริหารงานของ EPPIC	28
3	การดำเนินงานด้านการใช้ประโยชน์จาก ทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยบาร์ท	82

การส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา ในสถาบันการศึกษาของสหราชอาณาจักร (อังกฤษ)

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านการส่งเสริม ทรัพย์สินทางปัญญา

1.1 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา

อังกฤษมีการดำเนินการด้านทรัพย์สินทางปัญญามาเป็นระยะเวลายาวนานตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1449 กษัตริย์เฮนรี่ที่ 6 ได้มอบเอกสารซึ่งถือว่าเป็นสิทธิบัตรฉบับแรก เรียกว่า “Letters Patent” แก่ นักประดิษฐ์ John of Utynam ที่มีความสามารถในการประดิษฐ์หน้าต่างสแตนกลาส (Stained Glass) ของวิทยาลัยอีตัน (Eton College) โดยให้สิทธิผูกขาดแก่ผู้ประดิษฐ์เป็นระยะเวลา 20 ปี หลังจากนั้นช่วงปี ค.ศ. 1561–1590 สมเด็จพระราชินีอลิซาเบธที่ 1 และ กษัตริย์เจมส์ที่ 1 ได้ออกสิทธิบัตรแก่นักธุรกิจจำนวน 50 ฉบับสำหรับสิ่งที่มีคุณค่าในขณะนั้น เช่น สบู่ เครื่องหนัง เกลือ กระจก มีด ผ้าใบที่ใช้ทำเรือใบ กระดาษ เหล็ก เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาด้านการผูกขาดสินค้าในปี ค.ศ. 1610 ต่อมาในปี ค.ศ. 1624 จึงได้มีการปรับระบบสิทธิบัตรรวมทั้งการให้ความหมายของสิทธิบัตร ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ระบบสิทธิบัตรได้พัฒนาโดยผ่านกระบวนการทำงานของนักกฎหมาย เช่น ทนายความและผู้พิพากษา แต่ยังไม่มีการกำหนดเป็นกฎหมายของประเทศ มีเพียงการกำหนดเงื่อนไขในการขอ



จดทะเบียนสิทธิบัตรโดยให้มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร อธิบายลักษณะของสิ่งประดิษฐ์นั้นๆ

การปฏิวัติอุตสาหกรรมในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบเทคโนโลยี ส่งผลให้ระบบสิทธิบัตรเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมากในอังกฤษจนเกิดการปฏิรูประบบสิทธิบัตรขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1851 เรียกว่าเป็นช่วง “The Great Exhibition of 1851” เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหลายแห่ง ขั้นตอนการขอจดทะเบียนสิทธิบัตรที่มากเกินไป และค่าธรรมเนียมที่สูง ปีต่อมา ค.ศ. 1852 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งสำนักสิทธิบัตรแห่งสหราชอาณาจักร (The UK Patent Office) ขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันโยบายทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ¹ โดยได้เปลี่ยนชื่อเป็น สำนักทรัพย์สินทางปัญญาแห่งสหราชอาณาจักร (The UK Intellectual Property Office) ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2007 แต่ยังคงเป็นหน่วยงานบริหารพิเศษ (Executive Agency) ของกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม (Department of Trade and Industry - DTI) ภายใต้สำนักงานวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม (Office for Science and Innovation)²

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกประการหนึ่งเกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อรัฐบาลอังกฤษตั้งบริษัทพัฒนาการวิจัยแห่งชาติ (National Research Development Corporation - NRDC) ขึ้น

¹ The Patent Office. History of Patents. Available from [http:// www.patent.gov.uk/about/about-history-patent.htm](http://www.patent.gov.uk/about/about-history-patent.htm).

² The Patent Office. What we do. Available from [http:// www.patent.gov.uk/about/about-ourorg-what-wedo.htm](http://www.patent.gov.uk/about/about-ourorg-what-wedo.htm).



เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผลการวิจัยและพัฒนาที่สนับสนุนด้วยเงินภาษีสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และตั้งคณะกรรมการด้านการลงทุนแห่งชาติ (National Enterprise Board - NEB) ในอีกสิบปีต่อมาคือ ปี ค.ศ. 1975 เพื่อช่วยงานในด้านดังกล่าว ต่อมาทั้งสองหน่วยงานถูกยุบรวมเป็นองค์กรใหม่ภายใต้ชื่อกลุ่มเทคโนโลยีบริติช (British Technology Group - BTG) เพื่อรวบรวมความเชี่ยวชาญทางเทคนิคของ NRDC เข้ากับความเชี่ยวชาญด้านการเงินของ BTG และต่อมาในปี ค.ศ. 1985 รัฐบาลอังกฤษก็ยกเลิกสิทธิผูกขาดของ BTG ในเทคโนโลยีที่มาจากการสนับสนุนของรัฐและได้แปรรูปองค์กรเป็นบริษัทมหาชนให้สามารถแข่งขันกับสำนักงานอนุญาตให้ใช้สิทธิและสำนักงานกฎหมายในภาคเอกชน ปัจจุบัน BTG เป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีสำนักงานทั้งในอังกฤษ อเมริกา และญี่ปุ่น³

ปัจจุบันการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Assets) หรือทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) เป็นสิ่งสำคัญและท้าทาย เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเศรษฐกิจโลกเกิดการค้าระหว่างประเทศ⁴ การลงทุนไหลไปยังประเทศต่างๆ เช่น จีน อินเดีย มากขึ้น ความคิดสร้างสรรค์ในประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งมีต้นทุนสูงถูกลอกเลียนแบบอย่างผิดกฎหมาย ดังเช่นในธุรกิจดนตรีและภาพยนตร์ ทำให้ธุรกิจมีกำไรลดลง รัฐบาลซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ

³ British Technology Group. BTG History. Available from <http://www.btgple.com/companyoverview/btghistory.ctm>.

⁴ Gowers Review of Intellectual Property. Available from http://www.hm-treasury.gov.uk/media/583/91/pbr06_gowers_report_755.pdf. December 2006.



ในการกำหนดสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Rights) เล็งเห็นว่าการสร้างความตระหนักในทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกเพื่อให้ระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเป็นไปอย่างมีระบบ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความรู้หรือการนำนวัตกรรมมาใช้ ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดนโยบายในการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในด้านต่างๆ ทั้งการสร้างสรรค์ การคุ้มครอง การนำไปใช้ประโยชน์ให้ชัดเจน

สำนักทรัพย์สินทางปัญญาแห่งสหราชอาณาจักร (The UK Intellectual Property Office) ได้ทำงานร่วมกับกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม (Department of Trade and Industry - DTI) รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ของภาครัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการระดมความคิดเพื่อกำหนดแนวนโยบายต่างๆ ทั้งด้านสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า การละเมิดสิทธิ และข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Trade - Related Intellectual Property Rights - TRIPs) อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้รับการวิจารณ์โดยนายแอนดริว โกวเวอร์ส (Andrew Gowers) ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายกอร์ดอน บราวน์ (Gordon Brown) รัฐมนตรีกระทรวงการคลังในปี ค.ศ. 2005 ให้ทบทวนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และได้ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นส่วนหนึ่งในรายงานประจำปีของกระทรวงการคลังเมื่อ ค.ศ. 2006 ชื่อ “Gowers Review of Intellectual Property” รายงานฉบับนี้แสดงให้เห็นความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญาที่มีผลต่อความสำเร็จทางเศรษฐกิจของอังกฤษในโลกฐานความรู้ โดยมีการพิจารณาในเรื่องต่างๆ เช่น แนวทางการดำเนินงานของรัฐบาลด้านการกำหนดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ประเมินความ



สามารถของธุรกิจในการดำเนินการต่างๆ กับระบบทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความสลับซับซ้อนและค่าใช้จ่ายต่างๆ ประเด็นต่างๆ ในการบังคับสิทธิ์ทางทรัพย์สินทางปัญญา และการกำหนดขอบเขตการละเมิดสิทธิ์ในสินทรัพย์ทางปัญญาที่สะท้อนสภาพแวดล้อมในยุคดิจิทัล เป็นต้น⁵

รายงานดังกล่าวทำให้สำนักทรัพย์สินทางปัญญาแห่งสหราชอาณาจักร (The UK Intellectual Property Office) ต้องทบทวนการดำเนินงานของหน่วยงานและปรัชญาศาสตร์ในการดำเนินงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา ประกอบกับคำกล่าวของรัฐมนตรียุทธศาสตร์และนวัตกรรม ลอร์ด เซนส์เบอร์รี่ แห่งเทอร์วิลล์ (Lord Sainsbury of Turville) ที่ได้กล่าวเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2006 ว่า “สำนักสิทธิบัตรแห่งนี้จะต้องเป็นสำนักสิทธิบัตรสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้านการบริหาร การศึกษา การสร้างความตระหนัก และการบังคับใช้”⁶

ผลการศึกษาดังกล่าวทำให้สำนักสิทธิบัตรพัฒนาการดำเนินงานยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมนวัตกรรม (Innovation Support Strategy) โดยมีวัตถุประสงค์คือ⁷

⁵ UK Intellectual Property. Gowers review of intellectual property. Available from <http://www.ipo.gov.uk/policy-issues/policy-issues-gowers/policy-issues-gowersreport.htm>.

⁶ Lord Sainsbury of Turville. Protecting Intellectual Property: Pirates, Fakes and Organised Crime. Available from <http://www.dti.gov.uk.pressroom/Speeches/page30604.html>.

⁷ The UK Intellectual Property Office. Innovation Support Strategy. Available from <http://www.patent.gov.uk/innovationsstratgy.pdf>.



- สร้างความตระหนักและความเข้าใจด้านทรัพย์สินทางปัญญาให้ภาคธุรกิจโดยการให้คำแนะนำและความรู้ด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา การใช้และการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์
- สร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และปลูกฝังแนวคิดทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาในระบบการศึกษาของประเทศ โดยพัฒนาแหล่งความรู้และการอบรม
- อำนวยความสะดวกสำหรับธุรกิจ โดยการพัฒนาบริการที่ช่วยในการตัดสินใจและได้รับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา
- ทำให้การบังคับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเข้าถึงได้ โดยผ่านกระบวนการประเมินประนีประนอม การบริการทางศาลยุติธรรม และฐานข้อมูลในการบังคับสิทธิ

จากสถิติปัจจุบันเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการจดสิทธิบัตรในอังกฤษ พบว่าการขอจดทะเบียนและจำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับในแต่ละปีของอังกฤษมีอัตราการลดลง แต่จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับในปี ค.ศ. 2002 เพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2001 อย่างมาก ถึงร้อยละ 14.3 อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่ามีจำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับการจดทะเบียนจากต่างประเทศสูงมากและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (ดูตารางที่ 1) ผลการดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับการบริหารจัดการทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาในอังกฤษ ซึ่งมีความรวดเร็วและมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ตามที่ลอร์ด เซนส์เบอรี แห่งเทอร์วิลล์ รัฐมนตรีด้านวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม ได้กล่าวไว้⁸

⁸ Lord Sainsbury of Turville. Protecting Intellectual Property: Pirates, Fakes and Organised Crime. Available from <http://www.dti.gov.uk.pressroom/Speeches/page30604.html>.



ตารางที่ 1 สถิติการขอจดทะเบียนและจำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับ ปี ค.ศ. 2000 - 2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
การขอจดทะเบียนในอังกฤษ						
■ ในประเทศ	21,748	21,094	20,358	20,124	18,816	17,488
■ จากต่างประเทศ	9,664	9,483	9,553	9,711	9,407	8,704
■ PCT*	1,335	1,504	1,620	1,789	1,731	1,796
รวม	32,747	32,081	31,531	31,624	29,954	27,988
อัตราเพิ่ม (%)		-2.0	-1.7	0.3	-5.3	-6.6
จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับ						
■ ในประเทศ	2,745	2,575	3,109	3,402	3,780	3,751
■ จากต่างประเทศ	4,654	4,055	4,442	5,004	6,761	6,408
■ PCT* ในประเทศ	258	232	230	260	N.A.	N.A.
■ PCT* ต่างประเทศ	596	693	855	1,089	N.A.	N.A.
รวม	8,253	7,555	8,636	9,755	10,541	10,159
อัตราเพิ่ม (%)		-8.5	14.3	13.0	8.1	-3.6

* สนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (Patent Cooperation Treaty: PCT)

ที่มา : <http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/patents>.



1.2 กฎหมายหลักด้านทรัพย์สินทางปัญญา

สหราชอาณาจักรมีกฎหมายหลักด้านทรัพย์สินทางปัญญา 7 ประเภท คือ กฎหมายสิทธิบัตร กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายเครื่องหมายการค้า กฎหมายการออกแบบผลิตภัณฑ์ กฎหมายความลับทางการค้า กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กฎหมายแบบผังภูมิวงจรรวม และกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช ซึ่งในที่นี่จะกล่าวถึงเฉพาะกฎหมายลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร ดังนี้⁹

1.2.1 กฎหมายลิขสิทธิ์

กฎหมายหลักที่ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์คือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และสิทธิบัตร ค.ศ. 1988 (Copyrights, Design and Patents Act 1988 - CDPA) เป็นกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบัน สำหรับงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นหลังวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1989 สำหรับกฎหมายที่ออกมาก่อนหน้านั้นใช้สำหรับงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นก่อนวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1989 โดยมีระบบการให้ความคุ้มครองในงานอันมีลิขสิทธิ์ ซึ่งจะเกิดขึ้นที่ผู้สร้างสรรค์สร้างงานนั้นเสร็จ ลิขสิทธิ์เป็นการคุ้มครองสำหรับการนำเสนอทางความคิดโดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า เป็นงานสร้างสรรค์ทางวรรณกรรม การละคร ดนตรีกรรม ศิลปกรรม งานสร้างสรรค์ทางภาพยนตร์ การบันทึกเสียง การเผยแพร่ภาพแพร่เสียง และการจัดรูปแบบเกี่ยวกับการพิมพ์ ทั้งนี้ต้องเป็นงานสร้างสรรค์ที่กฎหมายกำหนดตามที่กล่าว

⁹ กรมทรัพย์สินทางปัญญา. คู่มือการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศ 30 ประเทศ. มปป, หน้า 458-459.



มาข้างต้นและงานนั้นต้องเป็นงานที่มีความคิดริเริ่ม เช่น ต้องเป็นงานที่ผู้สร้างสรรค์สร้างขึ้นมาจากความคิดริเริ่มของตนเอง โดยไม่ได้ลอกเลียนแบบใคร ต้องมีความพยายามที่เพียงพอในการสร้างสรรค์งาน เพื่อให้ได้รับลิขสิทธิ์จากสำนักงานสิทธิบัตรแห่งสหราชอาณาจักร (The UK Patent Office) ผู้สร้างสรรค์ต้องมีสัญชาติอังกฤษ มีภูมิลำเนาในสหราชอาณาจักร หรือมีคุณสมบัติอื่นภายใต้อนุสัญญาหรือสนธิสัญญาระหว่างสหราชอาณาจักรและประเทศที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์งานขึ้น สำหรับงานวรรณกรรม การละคร ดนตรีกรรม จะไม่ได้รับลิขสิทธิ์จนกว่างานดังกล่าวจะได้รับการจัดแจ้ง

ในด้านอายุความคุ้มครอง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1996 กฎหมายได้กำหนดให้อายุคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับประเภทของงานที่ได้รับความคุ้มครอง โดยระยะเวลาในแต่ละกรณีคำนวณจากวันสิ้นสุดของปีปฏิทินนั้นๆ

- งานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานดนตรีกรรม และงานศิลปกรรม อายุความคุ้มครองตลอดชีวิตของผู้สร้างสรรค์ และมีอยู่ต่ออีก 70 ปี งานศิลปกรรมที่ใช้ในทางอุตสาหกรรม จะมีอายุความคุ้มครอง 25 ปี นับแต่วันแรกที่งานนั้นถูกนำออกสู่ตลาด
- งานบันทึกเสียง มีอายุความคุ้มครอง 50 ปี ถ้านำออกสู่สาธารณชนภายใน 50 ปี ให้เริ่มนับระยะเวลาความคุ้มครองจากวันที่โฆษณาเผยแพร่สู่สาธารณชนเป็นครั้งแรก
- งานภาพยนตร์ มีอายุความคุ้มครอง 70 ปี นับจากวันที่ผู้สร้างสรรค์คนสุดท้ายถึงแก่กรรม
- งานแพร่ภาพเสียง มีอายุความคุ้มครอง 50 ปี นับจากวันที่ได้มีการแพร่เสียงแพร่ภาพ



- การจัดรูปแบบเกี่ยวกับการพิมพ์มีอายุความคุ้มครอง 25 ปี นับจากมีการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรก

งานทุกประเภทยกเว้นการจัดรูปแบบเกี่ยวกับการพิมพ์ หากประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดงานไม่ใช่กลุ่มสมาชิก EEA (European Economic Area) ระยะเวลาลิขสิทธิ์จะถูกจำกัด

1.2.2 กฎหมายสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตร

สิทธิบัตรในอังกฤษมีมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 15 แต่ยังไม่มีการกำหนดเป็นกฎหมายจนกระทั่งคริสต์ศตวรรษที่ 19 จึงได้มีพระราชบัญญัติกฎหมายสิทธิบัตรและมีการปรับปรุงแก้ไขมา โดยตลอด กฎหมายฉบับที่ใช้ในปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร ค.ศ. 1977 (Patent Act 1977) ที่ได้มีการแก้ไขกฎหมายให้สมบูรณ์ เหมาะสมกับความต้องการสำหรับอุตสาหกรรมยุคใหม่ มีความยืดหยุ่น มากเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี อีกทั้งสามารถ ปรับใช้ได้ในปีบริบทระหว่างประเทศด้วย พระราชบัญญัติสิทธิบัตร ค.ศ. 1977 นี้ได้ให้ความคุ้มครองแก่สิ่งประดิษฐ์ที่มีความใหม่ มี ขั้นตอนประดิษฐ์สูงขึ้น สามารถประยุกต์ใช้ในทางอุตสาหกรรมได้ และ ไม่ใช่การประดิษฐ์หรือสิ่งที่ไม่สามารถรับความคุ้มครองในฐานะ สิทธิบัตรตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร ค.ศ. 1977 สำหรับอายุความคุ้มครอง 20 ปี นับจากวันที่ได้ยื่นคำขอจากสำนักงาน สิทธิบัตรแห่งสหราชอาณาจักร (The UK Patent Office) อนึ่งการต่อ อายุความคุ้มครองมีกำหนดปีละหนึ่งครั้ง นับตั้งแต่ปีที่ 4 ของวันที่ได้ ยื่นคำขอ โดยสามารถชำระค่าธรรมเนียมในการต่ออายุความคุ้มครอง ได้ภายใน 3 เดือนก่อนวันครบกำหนดการต่ออายุความคุ้มครอง หรือ



ภายใน 6 เดือนหลังจากวันครบกำหนดการต่ออายุความคุ้มครอง ส่วนอนุสิทธิบัตร อังกฤษไม่มีการกำหนดกฎหมายพิเศษในส่วนนี้

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัยไปภาคอุตสาหกรรม แม้จะเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป (European Union - EU) แต่สหภาพยุโรปไม่มีกฎหมายกำหนดให้ประเทศสมาชิกออกกฎหมายส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีทำนองเดียวกับกฎหมาย Bayh-Dole Act หรือ Stevenson-Wylder Technology Innovation Act 1980 ของสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม รัฐบาลอังกฤษได้ดำเนินนโยบายในทำนองเดียวกัน โดยประกาศยกเลิกสิทธิผูกขาดของกลุ่มเทคโนโลยีบริติช (British Technology Group - BTG) ในปี ค.ศ. 1985 ทำให้มหาวิทยาลัยสามารถเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากผลงานวิจัยที่ได้รับทุนจากรัฐและเป็นผู้บริหารจัดการงานทรัพย์สินทางปัญญาทั้งในด้านการคุ้มครอง และการนำไปใช้ประโยชน์ แต่หากมหาวิทยาลัยตัดสินใจไม่นำทรัพย์สินทางปัญญานั้นไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ก็สามารถมอบสิทธิดังกล่าวให้กับคณาจารย์หรือบุคลากรที่เป็นผู้ประดิษฐ์ได้

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา ในประเทศ

นโยบายทรัพย์สินทางปัญญาในอังกฤษปัจจุบันค่อนข้างสลับซับซ้อน เนื่องจากมีการแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ แนวทางของอังกฤษและแนวทางของสหภาพยุโรปและข้อตกลงระหว่างประเทศ ทั้งนี้การกำหนดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า และการออกแบบผลิตภัณฑ์ ฯลฯ ในบางส่วนจะ

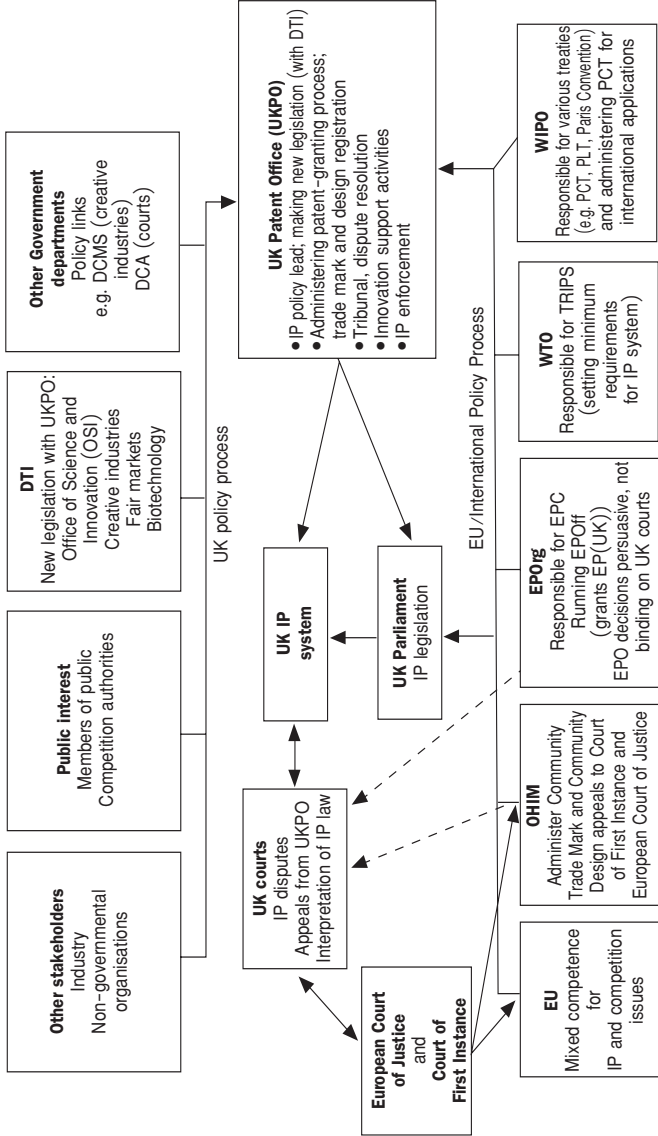


เป็นของอังกฤษ บางส่วนจะเป็นของสหภาพยุโรป หรือเป็นของทั้งสองส่วน ทำให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศ ดังแผนภาพที่ 1 มีหน่วยงานหลักที่สำคัญ ประกอบด้วย ¹⁰

¹⁰ Gowers Review of Intellectual Property. Available from http://www.hm-treasury.gov.uk/media/583/91/pbr06_gowers_report_755.pdf.



แผนภาพที่ 1 หน่วยงานด้านนโยบายทรัพย์สินทางปัญญา



หมายเหตุ : DTI : Department of Trade and Industry
 DCA : Department for Constitutional Affairs
 OHIM : Office for Harmonisation in the Internal Market
 DCMS : Department for Culture, Media and Sport
 EPO/ig : European Patent Organisation
 WIPO : World Intellectual Property Organization



1.3.1 สำนักทรัพย์สินทางปัญญาแห่งสหราชอาณาจักร

สำนักสิทธิบัตรแห่งสหราชอาณาจักร (The UK Patent Office - UKPO) ได้เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักทรัพย์สินทางปัญญาแห่งสหราชอาณาจักร (The UK Intellectual Property Office หรือ UK-IPO) เมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 2007 ที่ผ่านมานี้หน่วยงานนี้รับผิดชอบงานด้านสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์มาตั้งแต่ ค.ศ. 1852 และเริ่มรับผิดชอบงานจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในปี ค.ศ. 1876 ส่วนการจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์รับโอนมาจาก The Designs Registry ในปี ค.ศ. 1875

โครงสร้างการบริหารงานของสำนักสิทธิบัตรมีการปรับเปลี่ยนตลอดมา เมื่อวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 1990 กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (Department of Trade and Industry - DTI) ประกาศให้เป็นหน่วยงานบริหารพิเศษ (Executive Agency) ในสังกัดสำนักงานวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม (Office for Science and Innovation) ต่อมาสักสิทธิบัตรได้ทำหน้าที่บริหารกองทุนเพื่อการพาณิชย์ (Trading Fund) นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991

บทบาทสำคัญของสำนักทรัพย์สินทางปัญญาแห่งสหราชอาณาจักร (UK-IPO) คือ

- **การให้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา** กำหนดกฎหมายและนโยบายทรัพย์สินทางปัญญา โดยให้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาบนพื้นฐานความรู้และการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

- **การสร้างความตระหนักในทรัพย์สินทางปัญญา** สร้างกิจกรรมในการส่งเสริมประโยชน์ของทรัพย์สินทางปัญญาร่วมกับสถาบันทางการศึกษาและองค์กรต่างๆ



UK-IPO บริหารงานโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา (The Intellectual Property Committee - IPAC) ซึ่งทำหน้าที่บริหารงานและพิจารณานโยบายทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาในบริบททางเศรษฐกิจและสังคมในโลกเศรษฐกิจสมัยใหม่ และหน่วยงานแห่งนี้มีหน้าที่หลักคือ¹¹

- ให้ความคุ้มครองสิทธิบัตร รวมทั้งการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและการออกแบบผลิตภัณฑ์
- เสริมสร้างความตระหนักในทรัพย์สินทางปัญญา และประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ภาคธุรกิจและผู้บริโภค
- ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายทรัพย์สินทางปัญญา
- ตัดสินข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และสิทธิในการออกแบบผลิตภัณฑ์ทั้งในส่วนที่จดทะเบียนแล้ว และยังไม่ได้จดทะเบียน
- พัฒนาศาสตร์ศาสตร์ทางด้านอาชญากรรมในทรัพย์สินทางปัญญา

หน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งของ UK-IPO คือ สำนักงานอำนวยการทรัพย์สินทางปัญญา และนวัตกรรม (The Intellectual Property & Innovation Directorate - IPID) ซึ่งทำหน้าที่ด้านการพัฒนาและกำหนดนโยบายทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาทุกประเภท เช่น สิทธิบัตร (Patent) ลิขสิทธิ์ (Copyright) เครื่องหมายการค้า

¹¹ UK Patent Office. Government bodies in Intellectual Property. Available from http://www.intellectual-property.gov.uk/resources/ip_organisations/gov_bodies.htm.



(Trademark) เป็นต้น สำนักอำนวยการนี้ทำหน้าที่ออกกฎหมายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ ข้อห้ามต่างๆ ภายใต้ข้อกำหนดของภาคพื้นยุโรปและระหว่างประเทศ

1.3.2 สำนักงานวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม (Office of Science and Innovation)

สำนักงานวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม (Office of Science and Innovation - OSI) เป็นหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (Department of Trade and Industry - DTI) ทำหน้าที่กำหนดนโยบายด้านวิทยาศาสตร์และให้ทุนสนับสนุนการวิจัยพื้นฐานผ่านทางสภาวิจัยแห่งชาติ แห่งสหราชอาณาจักร (Research Councils UK) ซึ่งเป็นองค์กรที่ดำเนินงานที่นำผลงานวิจัยมาใช้พัฒนาประเทศในด้านต่างๆ และให้คำแนะนำแก่รัฐบาลเพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและเศรษฐกิจของประเทศบทบาทของสำนักงาน OSI คือ

- พัฒนางานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ยั่งยืน
- พัฒนาการดำเนินงานของภาครัฐโดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ดำเนินงานด้านวิทยาศาสตร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในประเทศ สหภาพยุโรป และระหว่างประเทศ
- พัฒนาระบบการคิดเกี่ยวกับพื้นฐานวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม



- พัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์และระบบอื่นๆ ในสังคม

- ให้คำแนะนำด้านวิทยาศาสตร์แก่คณะรัฐมนตรี

ภายหลังการปฏิรูปหน่วยราชการในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2007 สำนักงานวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมได้ย้ายไปสังกัดกระทรวงนวัตกรรม มหาวิทยาลัยและทักษะ (Department of Innovation, Universities and Skills - DIUS) ส่วนหน่วยงานอื่นในกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม กระทรวงการศึกษาและทักษะ กับสำนัก Better Regulation Executive (BRE) สำนักงานรัฐสภา ได้รับการปรับเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวง BERR หรือ Department for Business, Enterprises and Regulatory Reform

1.3.3 กระทรวงนวัตกรรม มหาวิทยาลัยและทักษะ (Department of Innovation, Universities and Skills - DIUS)¹²

กระทรวงนวัตกรรม มหาวิทยาลัยและทักษะ (DIUS) เป็นหน่วยงานใหม่ที่เพิ่งตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 2007 จากการรวมหน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมของกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (DTI) กับหน่วยงานด้านการอุดมศึกษา การศึกษา

¹² Department of Innovation, Universities and Skills. About DIUS. Available from <http://www.dius.gov.uk/>, DIUS. Innovation Nation White Paper. Available from http://dius.dialoguebydesign.net/rp/ScienceInnovation_web.pdf, and Lord Sainsbury of Turvill, The Race to the Top – a review of government’s science and innovation policies. Available from http://www.hmtreasury.gov.uk/media/5/E/sainsbury_review_051007.pdf.



ต่อเนื่อง และการพัฒนาทักษะของกระทรวงการศึกษาและทักษะ (Department for Education and Skills - DfES) ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงเยาวชน สถานศึกษาและครอบครัว (Department for Children, Schools and Families - DCSF) โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับความเข้มแข็งให้แก่สถาบันอุดมศึกษาและการศึกษาต่อเนื่องทั้งในด้านนวัตกรรม การศึกษา การวิจัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตั้งแต่การรณรงค์งานนวัตกรรม การสร้างกำลังคน องค์กรความรู้ ไปจนถึงการนำนวัตกรรมและผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ทั้งระดับชาติและนานาชาติ

DIUS เป็นหน่วยงานหลักของรัฐที่วางยุทธศาสตร์และมาตรการต่างๆ เพื่อนำสหราชอาณาจักรให้เป็นประเทศที่ดีที่สุดในสำหรับการทำธุรกิจและให้บริการรัฐด้านนวัตกรรมตามเอกสารสรุปปกขาว เรื่อง “ประเทศแห่งนวัตกรรม” (Innovation Nation) ซึ่งตีพิมพ์เมื่อวันที่ 13 มีนาคม ค.ศ. 2008 และนำประเทศให้ก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำด้านวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมตามเอกสารการประเมินนโยบายของรัฐของลอร์ดเซนส์เบอร์รี่ซึ่งตีพิมพ์เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 2007

1.3.4 สภาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Council for Science and Technology)

สภาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (CST) เป็นหน่วยงานภาครัฐ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาระดับสูงเกี่ยวกับนโยบายทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยให้คำแนะนำแก่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีแห่งสกอตแลนด์และเวลส์ เกี่ยวกับประเด็นที่วิกฤตต่างๆ นอกเหนือจากที่กระทรวงต่างๆ รับผิดชอบ ซึ่งมีขอบข่ายงาน 5 ด้าน คือ การวิจัย



วิทยาศาสตร์และสังคม การศึกษา วิทยาศาสตร์และรัฐบาล และนวัตกรรม เทคโนโลยี¹³

1.3.5 สำนักงานสนับสนุนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ ศิลปะ (National Endowment for Science, Technology and the Arts - NESTA)

NESTA เป็นองค์กรอิสระที่เปรียบเสมือนมูลนิธิทางปัญญาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปะ มีพันธกิจหลักด้านการสนับสนุนการสร้างสรรค์นวัตกรรม และความคิดริเริ่ม การดำเนินงานครอบคลุมการลงทุนในบริษัทที่ดั่งใหม่ ให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายนวัตกรรมต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมที่จะเสริมสร้างนวัตกรรม จุดมุ่งหมายของหน่วยงานคือ¹⁴

- สร้างงานวิจัยทางด้านนวัตกรรมต่าง ๆ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการวิจัยร่วมมือทำวิจัยกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงและหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย
- พัฒนานโยบายทางด้านนวัตกรรมที่สำคัญ โดยเริ่มจากการนำผลงานวิจัย มาพัฒนาและส่งเสริมเป็นนวัตกรรมของประเทศ
- สร้างเครือข่ายระดับชาติเกี่ยวกับนักคิดทางด้านนวัตกรรมพัฒนานโยบาย ที่จะทำให้เกิดกิจกรรมเกี่ยวกับการคิดสร้างสรรค์ ทำให้มีความสามารถเป็นนักคิดหรือเป็นนักนวัตกรรม

¹³ Council for Science and Technology. Available from <http://www2.cst.gov.uk/>

¹⁴ National Endowment for Science Technology and the Arts. [Welcome to the Policy and Research Unit](http://www.nesta.org.uk/). Available from <http://www.nesta.org.uk/>.



1.3.6 สถาบันทรัพย์สินทางปัญญา (IP Institute organization)

สถาบันทรัพย์สินทางปัญญาเป็นองค์กรไม่แสวงกำไร มีการร่วมมือกับกลุ่มที่เกี่ยวข้อง 5 กลุ่ม ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา องค์กรทางกฎหมายหรือทรัพย์สินทางปัญญา หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มสาธารณะ ทำหน้าที่หลักในการให้ความรู้ เสริมสร้างความเข้าใจให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาแก่ภาคอุตสาหกรรม ผู้เชี่ยวชาญ ผู้กำหนดนโยบาย เป็นต้น ซึ่งการให้ความรู้นี้จะส่งผลทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยจัดทำเป็นงานวิจัยด้านทรัพย์สินทางปัญญาและเผยแพร่ความรู้จากงานวิจัยเหล่านั้นแก่กลุ่มสมาชิก ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานต่างๆ องค์กรธุรกิจ สำนักงานกฎหมาย สำนักงานลิขสิทธิ์ หรือกลุ่มอื่นๆ ทั่วไป เช่น ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย นักเรียน เป็นต้น ดังนั้นการดำเนินงานขององค์กรนี้จึงขึ้นอยู่กับสินทรัพย์ที่มีคุณค่าหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้คือ

- เพื่อกำหนด ให้ความหมาย และให้เงินทุนในงานวิจัยที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้นของสถาบัน
- เพื่อให้งานวิจัยเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้ถือหุ้นของสถาบัน
- เพื่อมีส่วนให้เกิดการพัฒนาทางด้านกฎหมาย สังคม และกฎระเบียบต่างๆ อย่างรวดเร็วเพื่อสนับสนุนทรัพย์สินทางปัญญา
- เพื่อสร้างการยอมรับอย่างกว้างขวางและเสริมสร้างความเข้าใจในทรัพย์สินทางปัญญาที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในระดับกว้าง



ผลประโยชน์ที่กลุ่มสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับ คือ¹⁵

ภาคอุตสาหกรรม ได้รับฐานข้อมูลความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาที่ส่งผลต่ออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อประโยชน์ในการแข่งขัน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจ ได้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้เชิงนโยบาย หรือเตรียมการจัดประชุมอภิปรายร่วมกันเป็นเครือข่ายระหว่างภาคอุตสาหกรรม กลุ่มนักกฎหมาย และผู้ทำงานเกี่ยวข้องทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

สถาบันการศึกษา ได้รับการเชื่อมโยงสู่ภาคอุตสาหกรรม และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายในการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโครงการวิจัย นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือในการทำวิจัยต่างๆ เช่น การจัดทำข้อเสนอโครงการ เงินทุนสนับสนุน การจัดเตรียมประชุมสำหรับงานวิจัยที่เป็นสหวิทยาการ รวมทั้งการนำผลการวิจัยเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

สำนักงานกฎหมายหรือสำนักงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา ได้รับข้อมูลความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ประเด็นที่เกี่ยวข้องของทรัพย์สินทางปัญญาส่งผลต่อการแข่งขันทางการค้า เสริมสร้างความรู้ในกลุ่มผู้ใช้ทรัพย์สินทางปัญญา จัดเตรียมการประชุมสำหรับเครือข่ายในกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรม นักกฎหมาย นักวิชาการและผู้ทำงานเกี่ยวข้องทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา

¹⁵ Intellectual Property Organization. Welcome to IP Institute. Available from <http://www.ip-institute.org.uk/services.html>.



หน่วยงานภาครัฐ มีข้อมูลในการกำหนดนโยบายทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา และระเบียบวาระในการประชุมว่าด้วยการค้าและการแข่งขัน โดยได้ข้อมูลจากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากสถาบันการศึกษา รวมทั้งการจัดประชุมเครือข่ายผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา ผู้เชี่ยวชาญ สถาบันการศึกษาและทำให้ภาครัฐบาลเกิดความเชื่อมั่นในกลไกการใช้เงินทุนเพื่อการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มอื่นๆ ทั่วไป จะได้รับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา การเพิ่มพูนความตระหนักในเรื่องของทรัพย์สินทางปัญญาหรือประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การเสริมสร้างข้อมูลในประเด็นต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความสนใจทั่วไป

1.3.7 The IP Portal Team¹⁶

หน่วยงานนี้ได้รับการสนับสนุนจาก The UK Patent Office ให้ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในเว็บไซต์ www.intellectual-property.gov.uk เริ่มดำเนินการ มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 ในการดำเนินงาน IP Portal Team ได้รับคำแนะนำจากคณะทำงานทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา (The Intellectual Property Group - IPG) ที่เป็นกลุ่มผู้สร้างสรรค์งานภาคอุตสาหกรรมว่าควรมีการทำเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลพื้นฐานต่างๆ สำหรับผู้ใช้ที่ได้จดทะเบียนแล้วหรือผู้ประดิษฐ์เพื่อที่จะได้มีข้อมูลในการนำไปใช้ยื่นขอจดทะเบียนได้ หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิ์ และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

¹⁶ Intellectual Property. About this site. Available from <http://www.intellectual-property.gov.uk/info/about/htm>.



1.3.8 Adelphi Charter Office ¹⁷

สำนักงานนี้รับผิดชอบนวัตกรรมในงานศิลปะ วิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานในสังกัดของ Royal Society of Arts (RSA) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการสร้างสรรคและการเรียนรู้ สำนักงานแห่งนี้ทำหน้าที่กำหนดหลักการใหม่สำหรับลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรที่ได้จากการร่วมคิดร่วมดำเนินงานของผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศ เช่น นักวิทยาศาสตร์ ศิลปิน นักกฎหมาย นักการเมือง นักเศรษฐศาสตร์ นักการศึกษา และนักธุรกิจ และนำเสนอต่อรัฐบาลและทำประชาพิจารณ์ต่อไป การดำเนินงานในลักษณะนี้เป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการดำเนินการด้านทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อให้เกิดความยุติธรรม และการใช้สิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.9 Business & IP Centre, British Library ¹⁸

ศูนย์ธุรกิจและทรัพย์สินทางปัญญาเป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการบริการให้คำแนะนำด้านการสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและทรัพย์สินทางปัญญาจากสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อมัลติมีเดีย (webcasts) การบันทึกเสียงหรือการนำไฟล์เสียงขึ้นไปเก็บบนเว็บไซต์ (podcasts) นอกจากนี้ ยังช่วยพัฒนาธุรกิจจากข้อมูลต่างๆ ที่มีหลากหลายในห้องสมุด จากการศึกษาข้อมูลงานวิจัย บทความต่าง ๆ

¹⁷ RSA. An RSA Project. Available from <http://www.adelphicharter.org>.

¹⁸ Business & IP Centre. Find the Help your business needs. Available from <http://www.bl.uk/bipc/index.html>.



เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีไว้สำหรับเป็นฐานความรู้ทางธุรกิจและทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับนักประดิษฐ์ ผู้ประกอบการ และบุคคลอื่น ๆ ที่สนใจ เพื่อช่วยในการดำเนินธุรกิจ ฐานข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุดนี้ช่วยให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ได้เข้าถึงฐานความรู้ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา ตั้งแต่การสร้างสรรค์ความรู้ การคุ้มครอง และการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้ที่สนใจเข้ารับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผลการดำเนินงานเหล่านี้ทำให้หน่วยงานนี้ ได้รับรางวัล “The International Information Industry Awards 2006” ซึ่งเป็นรางวัลนี้ที่มอบให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคณะทำงานหลัก และถือว่าเป็นรางวัลสำหรับคณะทำงานที่ดีที่สุดทางด้านวิชาการและหน่วยงานภาครัฐ (The best Team in the Academic and Public Sectors)

1.3.10 สถาบันตรวจสอบผู้แทนสิทธิบัตร (The Chartered Institute of Patent Attorneys - CIPA)¹⁹

สถาบัน CIPA ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1882 เป็นองค์กรวิชาชีพสำหรับทนายความด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่จดทะเบียนในสหราชอาณาจักรทั้งกลุ่มที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคเอกชน ซึ่งเป็นสมาชิกประมาณ 1,730 คน และยังมีสมาชิกที่เป็นทนายฝึกหัดด้านทรัพย์สินทางปัญญาและวิชาชีพอื่นที่มีความ

¹⁹ The Chartered Institute of Patent Attorneys. About CIPA. Available from <http://www.cipa.org.uk/pages/about>.



สนใจงานด้านนี้มากกว่า 3,000 คน สถาบันให้บริการวิชาการแก่สมาชิกทั้งด้านการเตรียมตัวเพื่อเพิ่มคุณวุฒิและติดตามความเคลื่อนไหวด้านวิชาการ นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่เป็นปากเสียงของสมาชิกต่อหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควบคุมจรรยาบรรณวิชาชีพของสมาชิก

1.3.11 สถาบันผู้แทนเครื่องหมายการค้า (Institute of Trade Mark Attorneys - ITMA) ²⁰

ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1934 เพื่อดำเนินการส่งเสริมให้ตระหนักถึงความสำคัญของการจดทะเบียนเพื่อได้รับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องหมายการค้า เช่น ความรู้ทางด้านกฎหมายต่างๆ ให้คำแนะนำแก่สมาชิก รวมทั้งการส่งเสริมให้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านเครื่องหมายการค้า

1.3.12 สถาบันผู้ได้รับสิทธิบัตรและนักประดิษฐ์ (The Institute of Patentees and Inventors) ²¹

เป็นหน่วยงานไม่แสวงกำไร ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1919 เพื่อให้คำแนะนำ และให้ข้อมูลความรู้ต่างๆ ทางด้านการประดิษฐ์แนวคิดใหม่ๆ ที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมและการพัฒนา ปัจจุบันจัดตั้ง

²⁰ The Institute of Trade Mark Attorneys. Aims of the Institute. Available from <http://www.itma.org.uk/the-institute/2-aims.htm>.

²¹ Institute of patentees and Inventors. About the Institute. Available from <http://www.invent.org.uk>.



เป็นสมาคมที่มีสมาชิกมากกว่า 1,000 คน ผู้ที่สามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้นอกเหนือจากนักประดิษฐ์แล้ว อาจเป็นนักกฎหมาย นักการตลาด หรือบุคคลอื่นๆ ที่สามารถให้คำแนะนำตามความเชี่ยวชาญแก่สมาชิก ซึ่งไม่เฉพาะแต่สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาแต่ยังรวมถึงหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสืบค้นความคิดริเริ่มใหม่ๆ การผลิต การกำหนดราคา เทคนิคที่สำคัญๆ การหาแหล่งเงินทุน และเนื้อหาในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ สถาบันได้จัดพิมพ์วารสาร “Future and The Inventor” สำหรับสมาชิก เพื่อให้สมาชิกได้รับข้อมูลความรู้และกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน ซึ่งสถาบันจัดกิจกรรมต่างๆ อยู่อย่างสม่ำเสมอ เช่น การจัดนิทรรศการ (Exhibitions) การจัดแสดงสินค้า เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

1.3.13 ภาคี EPPIC Faraday Partnership (Electronics and Photonics Packaging and Interconnection Faraday Partnership)

EPPIC เป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคอุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมงานวิจัย การอบรม รวมทั้งการสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้แก่ภาคอุตสาหกรรม ความร่วมมือนี้เกิดจากมหาวิทยาลัย 6 แห่ง สถาบันวิจัย 2 แห่ง และองค์กรทางด้านเทคโนโลยีและภาคธุรกิจที่เป็นผู้นำและสมาชิก ดังแสดงในแผนภาพที่ 2²²

²² EPPIC Faraday Partnership. Available from <http://eppic-faraday.com>.



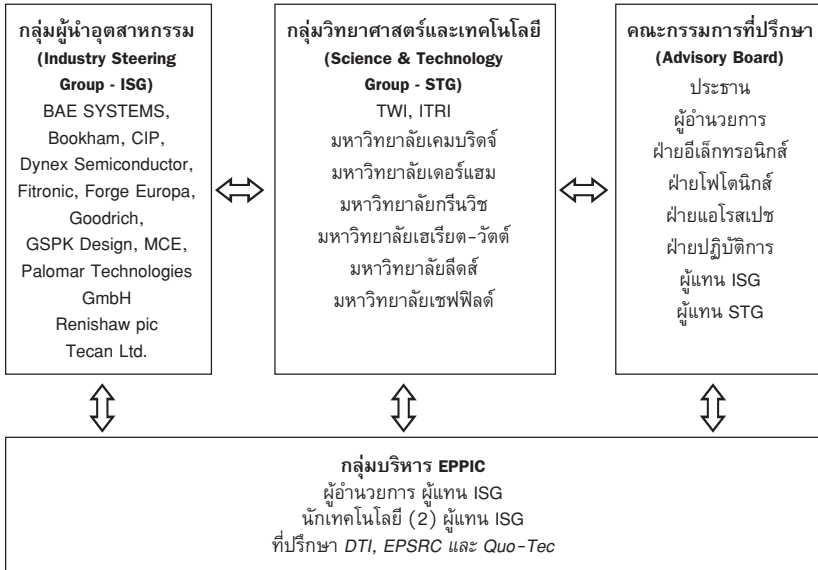
EPPIC ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1977 โดยได้รับการสนับสนุนจากสภาวิจัยทางด้านวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ภายภาพของกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม และสภาวิจัยทางด้านฟิสิกส์และดาราศาสตร์ กระทรวงสิ่งแวดล้อม และองค์การด้านอาหารและชนบท มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยีกับภาคอุตสาหกรรม (โดยเฉพาะธุรกิจขนาดย่อม) และหน่วยงานทางการศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างกัน ซึ่งความร่วมมือนี้ได้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีทางธุรกิจ สร้างฐานความรู้ เกิดความร่วมมือในภาคอุตสาหกรรม จึงเป็นที่รับรู้โดยทั่วกันในลักษณะเป็นศูนย์แห่งชาติและภูมิภาคของผู้เชี่ยวชาญและความร่วมมือทางด้านเทคโนโลยี²³

สำหรับโครงสร้างการบริหารงานของ EPPIC แสดงไว้ในแผนภาพที่ 2

²³ Collaborative programmes and related government support. Available from <http://www.photonics.org.uk/FPDguide/aboutthissite1.shtml> and www.faradaypartnerships.org.uk.



แผนภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของ EPPIC





ส่วน Faraday Partnership เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ ภาคอุตสาหกรรม โดยให้ตรงตามที่ภาคอุตสาหกรรมต้องการ โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ มีการส่งเสริมการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างสะดวกทั้งคนทำงาน เทคโนโลยีอุตสาหกรรม ความคิดสร้างสรรค์ ในทางธุรกิจ ในฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งภาคอุตสาหกรรม มีการอบรมด้านธุรกิจหลังจบการศึกษา ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างความร่วมมือระหว่างภาคอุตสาหกรรมและฐานการเรียนรู้นวัตกรรม รวมทั้งมีการทำวิจัยหลักเพื่อก่อให้เกิดโอกาสทางธุรกิจ

วิสัยทัศน์ของ EPPIC คือ การเป็นผู้นำในการพัฒนา บรรลุภัณฑ์และการพัฒนาศักยภาพในงานที่เกี่ยวข้องด้านอิเล็กทรอนิกส์ โฟโตนิกส์ และระบบไมโครซิสเต็ม เพื่อนำไปใช้ในงานนิวเคลียร์ของ อังกฤษ ซึ่งเป็นกรนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ทางด้าน นวัตกรรมและเทคโนโลยีระดับโลกในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ โดยเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มในกระบวนการผลิตและตัวสินค้า เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่อังกฤษในฐานะการผลิตโลก
- การจัดหาแหล่งข้อมูลที่พร้อมให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับคนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการอบรมระหว่างทำงาน เพื่อสนับสนุนความต้องการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในภาคอุตสาหกรรม



- จัดหาแหล่งที่สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ไปดัดแปลงใช้ได้

วัตถุประสงค์หลัก

- สร้างเครือข่ายระดับชาติ
- สะสมและให้ความสำคัญกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมสำหรับการพัฒนาเทคโนโลยี โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดโครงการวิจัยและฝึกอบรม
- อำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดเทคโนโลยีซึ่งจะนำไปสู่โอกาสในการสร้างธุรกิจใหม่ ทรัพย์สินทางปัญญา บริษัทและสินค้าที่พัฒนาแล้ว และกระบวนการผลิตต่างๆ ในบริษัทที่มีอยู่ และเกิดการสร้างองค์กรที่ยั่งยืน

กิจกรรม

การวิจัย

- กำหนดความต้องการในการทำวิจัยให้สอดคล้องกับภาคอุตสาหกรรมที่เป็นผู้นำ (Industry Steering Group - ISG)
- กำหนดโครงการวิจัยให้สอดคล้องกับกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology Group - STG)
- ให้ความช่วยเหลือในการได้รับเงินสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม

การฝึกอบรม

- กำหนดให้ภาคอุตสาหกรรมได้เห็นความต้องการในการฝึกอบรมสำหรับวิศวกร นักเทคนิค รวมทั้งนักศึกษาที่จบการศึกษาแล้วและกำลังศึกษาหลังปริญญาเอก



- เปรียบเทียบโครงการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับความต้องการ

- แสดงความต้องการโครงการฝึกอบรมใหม่ๆ ในระดับหัวหน้างานและระดับพนักงาน

- วางแผนและดำเนินการจัดโครงการให้ครอบคลุมทุกกลุ่มความต้องการ

การถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer)

- ให้ความช่วยเหลือด้านการดำเนินงานกับภาคอุตสาหกรรม

- ช่วยเหลือในการกำหนดโครงการวิจัย
- จัดการเกี่ยวกับ Product and Process Reviews (PPRs) สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

- จัดการเกี่ยวกับ Design Review projects สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และอื่นๆ

- พัฒนาและรักษาเว็บไซต์ที่เป็นฐานความรู้
- ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา
- พัฒนารูปแบบการนำทรัพย์สินทางปัญญาที่ปฏิบัติดีเด่น (best practice) ไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

- เตรียมการสำหรับการแลกเปลี่ยนบุคลากร
- พัฒนาระบบเครือข่ายระหว่างประเทศ และการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเพื่อจัดลำดับ (benchmarking)



1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างประเทศ

1.4.1 สำนักงานสิทธิบัตรแห่งภาคพื้นยุโรป (European Patent Office - EPO)

สำนักงานสิทธิบัตรแห่งภาคพื้นยุโรป ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1973 โดยข้อตกลงที่ลงนาม ณ เมืองมิวนิค มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1977 มีหน่วยงานทำหน้าที่ 2 ส่วน คือ²⁴

- *สภาบริหาร* ทำหน้าที่กำหนดข้อบังคับและนโยบายต่าง ๆ เช่น กำหนดสมาชิก ตั้งงบประมาณในการดำเนินงาน รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานของผู้บริหารสำนักงานฯ

- *สำนักงานสิทธิบัตรยุโรป (European Patent Office - EPO)* ตั้งที่เมืองมิวนิค ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร และให้สิทธิในสิทธิบัตรแก่ประเทศสมาชิก

สำนักงานสิทธิบัตรแห่งภาคพื้นยุโรปก่อให้เกิดความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างประเทศในยุโรป ในการคุ้มครองการประดิษฐ์ตามวิสัยทัศน์ของหน่วยงานคือ การสนับสนุนนวัตกรรม ที่ทำให้เกิดการแข่งขันและการเติบโตทางเศรษฐกิจของผลประโยชน์แก่พลเมืองในยุโรป การเข้าเป็นสมาชิกของหน่วยงานนี้จะส่งเสริมความร่วมมือในสิทธิบัตร และร่วมกันพัฒนากฎหมายสิทธิบัตรให้มีประสิทธิภาพ

ในปี ค.ศ. 2000 มีจำนวนสิทธิบัตรทั้งหมดมากกว่า 1,000,000 ฉบับ โดยในปี ค.ศ. 2004 มีสมาชิกทั้งหมด 28 ประเทศ

²⁴ Gowers Review of Intellectual Property, op. cit.



1.4.2 สมาคมการถ่ายทอดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียุโรป (Association of European Science & Technology Transfer Professionals - ASTP)

หน่วยงานนี้ตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1999 ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นองค์กรไม่แสวงกำไรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีและถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ระหว่างองค์กรต่างๆ กับภาคอุตสาหกรรม ปัจจุบันมีสมาชิกมากกว่า 500 ราย ใน 35 ประเทศ มีการจัดการประชุม สัมมนา อบรม และสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกและผู้ร่วมประชุม โดยมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีและการถ่ายทอดความรู้ทั้งจากประเทศต่างๆ ในยุโรปและสหรัฐอเมริกาเป็นวิทยากร กิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้จะนำไปสู่ความสำเร็จในด้านต่างๆ เช่น ²⁵

- การถ่ายทอดเทคโนโลยีของประเทศต่างๆ ในยุโรปที่มีการถ่ายทอด
- การบริหารจัดการสำนักงานถ่ายทอดเทคโนโลยี
- การจดสิทธิบัตร (Patenting)
- การอนุญาตให้ใช้สิทธิในเทคโนโลยี (Licensing)
- การตั้งบริษัทใหม่ของมหาวิทยาลัย (University Start-up companies)
- การจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะ (Incubators)

²⁵ Association of European Science & Technology .Transfer Professionals. Available from <http://www.astp.net>.



- การพัฒนาแนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความรู้ด้านวิทยาศาสตร์

1.5 ปัจจัยเงื่อนไข และปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ สามารถสรุปปัจจัยเงื่อนไข และปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาของอังกฤษได้ดังนี้²⁶

- **ความสลับซับซ้อนในสินค้าเทคโนโลยีระดับสูงและงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์** บริษัทต่างๆ ต้องการใช้สิทธิบัตรที่มีอยู่แล้วในการพัฒนาสินค้าใหม่ ซึ่งทำให้ต้องมีการเจรจาต่อรองเกี่ยวกับข้อสัญญาในการจดทะเบียนที่ยุ่งยาก ที่ทำให้เกิดจำนวนผู้ถือสิทธิหลากหลายและเกิดการซ้ำซ้อนในสิทธิบัตร เรียกว่า “patent thickets”

- **ความล่าช้าในการจดทะเบียน** ส่งผลให้สินค้าใหม่ๆ ถูกละเมิด ซึ่งเกิดขึ้นได้มากที่สุดในสินค้าประเภทที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง เช่น คอมพิวเตอร์ และเทเลคอม

- **การใช้อินเทอร์เน็ตและการใช้เครือข่ายดิจิทัล** ความเร็วสูง การใช้อินเทอร์เน็ตและการใช้เครือข่ายดิจิทัลความเร็วสูงอย่างแพร่หลาย ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบได้ง่าย นอกจากนี้ การร่วมใช้ข้อมูลที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและง่ายโดยไม่เกิดความเสียหายต่อคุณภาพ ส่งผลให้เกิดการละเมิดในลิขสิทธิ์สูง เช่น งานดนตรีที่ไม่มี การจดทะเบียน

²⁶ Gowers Review of Intellectual Property. Call For Evidence. Available from http://www.hm-treasury.gov.uk/media/978/9B/gowers_callforevidence230206.pdf.



- **การสร้างความตระหนักในสาธารณชนเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา** การสร้างให้สาธารณชนเกิดความตระหนักเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่มีผลทางกฎหมายและบทลงโทษยังขาดความชัดเจนและความแน่นอนในรูปแบบที่แตกต่างกันของทรัพย์สินทางปัญญา

- **การขาดความสามารถในการแข่งขัน เพราะขาดความรู้ด้านการจัดการในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม** การจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ความยากง่ายในการเข้าถึงข้อมูลธุรกิจ และการที่มีเครือข่ายที่ไม่แข็งแกร่ง ซึ่งหมายถึงการได้ร่วมใช้ข้อมูลในการจัดการ หรือการรับรู้ถึงแนวทางในการปฏิบัติดีเด่น (Best Practice) เป็นสิ่งสำคัญของโลกอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

อีกประการหนึ่งพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและการปฏิบัติการมีความสลับซับซ้อนในโลกของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เช่น อุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่จะมีขนาดเล็ก และต้องพึ่งพาการขายธุรกิจสื่อขนาดใหญ่ เช่นเดียวกับผู้ผลิตภาพยนตร์ขนาดเล็ก คอมพิวเตอร์หรือหนังสือ ซึ่งมีความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ แต่ต้องพึ่งพาผู้จัดจำหน่ายในการเพิ่มมูลค่าเพิ่มในสินค้าของตน แต่ปัญหาก็คือผู้จัดจำหน่ายรายใหญ่ในอังกฤษมักจะไม่ใช้คนเชื้อชาติอังกฤษ²⁷

²⁷ Department for culture, Media and Sport. Competition and Intellectual Property. Available from <http://www.cep.culture.gov.uk/>.



ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษา

2.1 การส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่สร้างความตระหนักและความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา คือ สำนักทรัพย์สินทางปัญญาแห่งสหราชอาณาจักร (UK Intellectual Property Office หรือ UK-IP) หน่วยงานแห่งนี้ได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาและองค์กรต่างๆ เพื่อให้นักเรียนและครูในโรงเรียนทั่วประเทศ นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญต่างๆ เช่น ผู้แทนทรัพย์สินทางปัญญา หรือนักกฎหมายได้รับความรู้ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา แนวทางการสร้างความตระหนักในทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้ดำเนินการไปแล้วมีดังนี้

- การจัดทำคู่มือการเรียนรู้ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา “Think kit”²⁸ สื่อการเรียนรู้ “Think kit” เป็นคู่มือนำทางสู่นวัตกรรม (The Road to Innovation) สำหรับนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านธุรกิจและการจัดการ การออกแบบและเทคโนโลยี รวมทั้งสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (IPR) ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจถึงความเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและความรู้พื้นฐานทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา เช่น ความหมายของสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ การออกแบบ

²⁸ UK Intellectual Property Office. Think kit. Available from <http://www.ipo.gov.uk/education/education-school/education-thinkkit.htm>.



ผลิตภัณฑ์ และเครื่องหมายการค้า และประโยชน์ที่จะได้รับจากทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ เนื้อหาในคู่มือ Think kit อีกส่วนหนึ่งจะเป็นกรณีศึกษาของสินค้าที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เช่น Craig Johnson's Pig , Swatch Fun Scuba Watch, Picsel Browser และ Yo!Sushi เป็นต้น โดยให้นักเรียนเรียนรู้จากสินค้าแต่ละประเภท และมีแนวทางกำหนดการเรียนรู้เป็น 4 ส่วนคือ กิจกรรมสำหรับนักเรียน การจดบันทึกของครู/อาจารย์ การเขียนแผนการเรียนรู้ทางด้านการเรียนธุรกิจและการจัดการ และแผนการเรียนรู้ทางด้านการออกแบบและเทคโนโลยี

- **การจัดกิจกรรมการแข่งขันความรู้ด้านทรัพย์สินทางปัญญา** จากกรณีศึกษาของ Phil Robinson ในปี ค.ศ. 2007 ซึ่งเป็นผู้ประดิษฐ์ ZoinPump ที่เริ่มต้นจากงานอดิเรก ภายหลังได้ศึกษาระบบทรัพย์สินทางปัญญา (IP System) ทั้งในการสร้างสรรค์ผลงาน (Creativity) และการคุ้มครอง (Protection) ทำให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา จึงนำแนวคิดนี้มาจัดเป็นกิจกรรมการแข่งขันความรู้ด้านทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับปี ค.ศ. 2007 เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนอายุ 14-16 ปี รู้จักคุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญาในโลกธุรกิจโดยมีจัดการแข่งขันเป็น 2 ประเภทคือ 1) การแข่งขันออกแบบและเทคโนโลยี เพื่อให้นักเรียนได้คิดค้นสิ่งใหม่ๆ จากงานอดิเรก และ 2) การแข่งขันสำหรับนักเรียนที่สนใจทางธุรกิจ เพื่อให้นักเรียนได้ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาทางธุรกิจสำหรับเพื่อนที่มีการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากงานอดิเรก ซึ่งอาจเป็นการแข่งขันแบบเดี่ยวหรือแบบกลุ่มก็ได้



- **การจัดทำบทเรียนประกอบการสอน “Cracking Ideas” ผ่านทางเว็บไซต์** เป็นบทเรียนที่ใช้การ์ตูนประกอบเพื่อเป็นสื่อการสอนของครู ผ่านทางเว็บไซต์ เช่น โครงการ “Wallace and Gromit” เพื่อปลูกฝังความรู้ เช่น นวัตกรรม การออกแบบและเทคโนโลยี เป็นต้น ให้แก่นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งในแต่ละปีสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา (UK-IPO) ได้ร่วมมือกับโรงเรียนต่างๆ ในการจัดการแข่งขันการประดิษฐ์ในระดับประเทศ²⁹

นอกจากนี้ สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาแห่งสหราชอาณาจักร ยังมีกิจกรรมที่ร่วมมือกับองค์กรสนับสนุนสถานศึกษา (School Support Organizations) ซึ่งเป็นองค์กรเพื่อการศึกษาที่ไม่แสวงกำไร ได้รับการสนับสนุนจาก Business Dynamics และ Young Enterprise มีพันธกิจในการให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญาและความเชื่อมโยงสู่ธุรกิจ ดังนี้³⁰

- **Business Dynamics** เป็นองค์กรไม่แสวงกำไร ก่อตั้งในรูปแบบมูลนิธิ (enterprise charity) ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการศึกษาตั้งแต่ ค.ศ.1977 โดยได้รับเงินทุนสนับสนุนจากองค์กรเอกชนต่างๆ รวมทั้งภาครัฐ มีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างให้เยาวชน อายุ 14-19 ปีได้มีประสบการณ์ทางธุรกิจ อาสาสมัครจากบริษัทต่างๆ จะเข้ามาเป็น

²⁹ UK Intellectual Property Office. Wallace and Gromit Biggest Primary School Innovation Project. Available from <http://www.ipo.gov.uk/press-release/press-release-2007/press-release-20070327.html>.

³⁰ UK Intellectual Property Office. School Support. Available from <http://www.ipo.gov.uk/education/education-school/education-schoolsupport.htm>.



วิทยาการให้ความรู้แก่เยาวชนในด้านการทำงาน โดยมีวิธีการสร้างกิจกรรมที่หลากหลาย กิจกรรมที่จัดสามารถแบ่งได้เป็นโปรแกรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่กลุ่มเยาวชนและโครงการ Young Enterprise³¹

การจัดโปรแกรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่กลุ่มเยาวชนประกอบด้วย³²

- **โปรแกรมธุรกิจออนไลน์ (e-business programme)** เป็นโปรแกรมจัดการเรียนรู้ที่ทำให้เยาวชนได้รับความรู้เกี่ยวกับตลาดออนไลน์ หรือ e-marketplace เพื่อให้เห็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่หลากหลาย ได้รับความรู้เบื้องต้นในการดำเนินธุรกิจ เช่น การเริ่มดำเนินธุรกิจ การตลาด และการเงิน กิจกรรมการสอนธุรกิจในโรงเรียนใช้เวลา 2 วัน มีแนวทางทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่ทำทหายและสนุกสนาน เสริมสร้างแนวคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ เรียนรู้นวัตกรรมต่างๆ และทำให้นักเรียนได้รู้จักการเรียนรู้จากเทคโนโลยีผ่านเว็บไซต์ โดยโปรแกรมหดงกล่าวได้รับการสนับสนุนจาก Deutsche Bank³³ ซึ่งโรงเรียนต่างๆ สามารถนำโปรแกรมนี้ไปใช้ในการสอนได้

- **การสร้างตระหนักรู้ทางธุรกิจ (Business Awareness)** มีกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักรู้ทางธุรกิจเพื่อให้เข้าใจโลกธุรกิจและบทบาทในระบบเศรษฐกิจ สำหรับนักเรียนอายุ 14-19 ปี

³¹ Young Enterprise. About us. Available from http://www.young-enterprise.org.uk/pub/public_aboutUs.do.

³² Businessdynamics. Businessdynamics programme. Available from http://www.businessdynamics.org.uk/gen/evt1_programs.aspx?folder=108page=180&.

³³ Businessdynamics. E-business programme. Available from http://www.businessdynamics.org.uk/gen/m8_i1_ebusprog_intro.aspx.



นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ เช่น ทรัพยากรมนุษย์ การจัดการ การออกแบบ รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศ

■ **การสร้างทักษะหลัก (Key Skills)** โดยจัดโปรแกรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในเขตสกอตแลนด์ (Core Skills in Scotland) มีระยะเวลา 1 วัน เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาการทำงานเป็นทีม รู้จักการแก้ปัญหา รวมทั้งมีทักษะในการสื่อสาร เป็นต้น

■ **โปรแกรมสำหรับเยาวชนที่กระทำผิด (Young Offenders)** โปรแกรมสำหรับเยาวชนกลุ่มนี้ จะทำให้ได้เรียนรู้โลกของการทำงานจากนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับธุรกิจ โดยหวังว่าโปรแกรมห่วงจะกล่าวจะสามารถช่วยป้องกันการทำความผิดได้

■ **โปรแกรมสำหรับกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (Special needs)** เป็นโครงการสำหรับกลุ่มคนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น คนพิการหรือขาดความสามารถในการเรียนรู้ ให้ได้รับการอบรมทักษะต่างๆ ในการทำงาน

■ **Blue Skies** เป็นโปรแกรมนวัตกรรม (Innovative Programme) ออกแบบเพื่อให้เยาวชน อายุ 14-19 ปี มีความคิดสร้างสรรค์ในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) โดยให้นักเรียนมีประสบการณ์จริงในธุรกิจต่างๆ ใช้ระยะเวลา 1/2 วัน โปรแกรมการเรียนรู้ดังกล่าวมีลักษณะเป็นชุดความรู้ ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ที่น่าตื่นเต้น การเรียนรู้ที่สนุกสนาน และสร้างแรงบันดาลใจในการเป็นผู้ประกอบการ เป็นการเรียนรู้จากชีวิตจริงโดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ประกอบอาชีพต่างๆ เช่น ดีเจ วีเจ มีการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่น่าสนใจ โดยจัดสถานที่เรียนรู้ใน



สถานที่ทำงาน เช่น เกมโชว์ทางโทรทัศน์ สถานบันเทิง และนำสื่อมัลติมีเดียต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ วีดิโอ และเพลง เข้ามาใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนมากกว่าการจัดสัมมนาโดยปรกติ เป็นการปลูกฝังให้เยาวชนมีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการได้ในอนาคต โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐที่เห็นความสำคัญของการสร้างความเป็นผู้ประกอบการ³⁴

■ **การประชุมสัมมนาที่กรุงปารีส (Paris Conference)** ได้รับความร่วมมือกับบริษัทที่เกี่ยวข้องเพื่อการศึกษาแห่งยุโรป โดยนำนักเรียนเข้าร่วมการสัมมนาทางธุรกิจ หรือทางด้าน ICT ที่จัดขึ้นในกรุงปารีส³⁵

● **โครงการ Young Enterprise** ก่อตั้งขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1962-1963 เป็นมูลนิธิธุรกิจทางการศึกษา ซึ่งมีประสบการณ์ในการประกอบการมานานกว่า 40 ปี มีทั้งหมด 12 แห่งทั่วประเทศ ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรธุรกิจในชุมชนและภาครัฐ ทั้งด้านการเงิน หรือการเป็นอาสาสมัครช่วยสอน ซึ่งหน่วยงานมีความต้องการให้เยาวชนอายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป ได้เรียนรู้ความสำเร็จทางธุรกิจโดยตรง มีทักษะในการประกอบธุรกิจ เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการทำกิจกรรม มีประสบการณ์จริงจากนักธุรกิจอาสาสมัคร มี

³⁴ Blue skies. What is blue skies? Available from <http://www.blue-skies.uk.com/whatis.htm>.

³⁵ Businessdynamics. Paris Conference. Available from http://www.businessdynamics.org.uk/gen/evt2_Paris.aspx?Folder=23&Page=191&#.



ความสนุกกับการเรียน³⁶ มีหลักสูตรการเรียนที่หลากหลายเหมาะแก่นักเรียน นักศึกษากลุ่มอายุต่างๆ ดังนี้³⁷

- อายุ 4-11 ปี หลักสูตรเบื้องต้น (Primary Programme)
- อายุ 12-15 ปี หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บุคคล (Personal Economics) และหลักสูตรปฏิบัติการทางธุรกิจ (Enterprise in action)
- อายุ 13-15 ปี หลักสูตรเรียนเพื่อรายได้ (learn to earn) และหลักสูตรการทำโครงการ (Project Business)
- อายุ 15-19 ปี หลักสูตรการเรียนรู้อยู่เป็นทีม (Team Programme) และหลักสูตรบริษัท (Company Programme)
- อายุ 15 ปีขึ้นไป หลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Masterclass)
- อายุ 18-25 ปีขึ้นไป หลักสูตรสำหรับนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา (Graduate Programme)

หลักสูตรต่างๆ เหล่านี้ได้รับการออกแบบให้เหมาะกับกลุ่มอายุ ซึ่งนักเรียน นักศึกษาจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ให้อาสาสมัครจากภาคธุรกิจเข้ามาร่วมสอนกับครูในโรงเรียน โดยบางหลักสูตรทำให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ ยังใช้สื่อการเรียนรู้อะไรก็ตาม เช่น เกม การแสดงบทบาทสมมติ การปฏิบัติการจริง ในแต่ละปีจะมีโรงเรียนมากกว่า 5,500 แห่ง และวิทยาลัยต่างๆ ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม

³⁶ Young Enterprise. About us. Available from http://www.young-enterprise.org.uk/pub/public_aboutUs.do.

³⁷ Young Enterprise. Programme. Available from http://www.young-enterprise.org.uk/pub/public_aboutUs_programmes.do?link=programmes.



2.2 การส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันอุดมศึกษา

สหราชอาณาจักรมีการเผยแพร่ผลงานทางวิทยาศาสตร์มากเป็นอันดับสองรองจากประเทศสหรัฐอเมริกา แสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งหน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ ให้ความสำคัญ และมีการส่งเสริมกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการให้ความสำคัญแก่มหาวิทยาลัยในฐานะเป็นแหล่งกำเนิดความรู้ใหม่ๆ ที่มีประโยชน์ต่อประเทศในเชิงเศรษฐกิจ และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในการสร้างสรรค์แนวคิดและการประดิษฐ์ต่างๆ จากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา และนักทรัพย์สินทางปัญญานั้น ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ (Creation) การพัฒนา (Development) และการใช้ในเชิงพาณิชย์ (Exploitation) ลักษณะที่สำคัญของงานด้านทรัพย์สินทางปัญญาในมหาวิทยาลัยเป็นงานวิจัยที่สามารถพัฒนาเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถสร้างสรรค์ได้รับการคุ้มครอง มีการจัดการและนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ ซึ่งวิธีการในการถ่ายโอนความรู้หรือนวัตกรรมต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และมีการเปิดเผยให้ภาครัฐทราบ³⁸

การส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในมหาวิทยาลัย สรุปได้ดังนี้

³⁸ Cited in “IC Policy for Student Intellectual Property”. Available from http://www.dest.gov.au/sectors/research_sector/publications_resources/other_publications/patent_ownership_in_publicly_funded_research_institutions.htm.



2.2.1 การสร้างความตระหนักและความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา

นักศึกษาในมหาวิทยาลัยได้รับการสร้างความตระหนักด้านทรัพย์สินทางปัญญาจากสำนักทรัพย์สินทางปัญญาแห่งราชอาณาจักร ร่วมกับองค์กรมูลนิธิ Young Enterprise โดยมีการจัดหลักสูตรสำหรับนักศึกษา (Graduate Programme) เพื่อให้นักศึกษาในช่วงอายุ 18-25 ปีขึ้นไป ได้เรียนรู้ความสำเร็จทางธุรกิจโดยตรง มีทักษะในการประกอบธุรกิจ จนเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้โดยการทำกิจกรรม มีประสบการณ์จริงจากนักธุรกิจอาสาสมัคร เพื่อสร้างพื้นฐานความรู้ทางธุรกิจซึ่งจะสามารถนำความรู้มาเชื่อมโยงกับการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาได้³⁹ ส่วนในมหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานดังนี้

1) การเปิดรายวิชาหรือหลักสูตรในมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักด้านทรัพย์สินทางปัญญาด้วยการเปิดรายวิชาให้ความรู้ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา เช่น

- มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด (University of Oxford) เปิดหลักสูตรระยะสั้น 1 วันสำหรับนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร เพื่อให้มีความรู้ด้านการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังมีโปรแกรม

³⁹ Young Enterprise. About us. Available from http://www.young-enterprise.org.uk/pub/public_aboutUs.do.



การถ่ายทอดความรู้ที่อุทยานวิทยาศาสตร์เบคบรูค (Begbroke Science Park) จัดขึ้นสำหรับองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในหลากหลายรูปแบบ เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนหลักสูตรระยะสั้น การพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Continuing Professional Development - CPD) การสร้างเครือข่าย และกิจกรรมอื่นๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องได้⁴⁰

- **มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (University of Cambridge)**⁴¹ เปิดรายวิชาเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในหลักสูตรระดับปริญญาตรีและปริญญาโทของคณะนิติศาสตร์ เป็นรายวิชาขั้นพื้นฐานเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และหัวข้ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิทธิในฐานะข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่วนโปรแกรมการศึกษาในหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต LL.M. (Master of Law) ซึ่งเป็นหลักสูตร 1 ปี มีการศึกษาเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ยังได้ตั้งคณะผู้ประกอบการ (School of Entrepreneurship) เพื่อส่งเสริมทัศนคติของความเป็นผู้ประกอบการให้คณาจารย์และนักศึกษาด้วยการจัดโครงการต่างๆ ด้านการเรียนการสอน การช่วยจัดทำแผนธุรกิจ และการจัดหาเงินทุนแรกตั้ง (pre-seed funding)

⁴⁰ University of Oxford. Knowledge transfer. Available from <http://www.ox.ac.uk/innovation/spin.shtml>.

⁴¹ University of Cambridge. THE IP UNIT. Available from http://www.law.cam.ac.uk/courses/llm/intellectual_property.php.



- **มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ (The University of Manchester)** ⁴² มีหลักสูตรสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาโท สำหรับผู้ที่เป็นตัวแทนหรือนักกฎหมายที่ต้องการมีความเชี่ยวชาญทางด้านสิทธิบัตรหรือเครื่องหมายการค้า โดยมีเนื้อหาต่างๆ ที่เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและการคิดวิเคราะห์กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property Law) เช่น สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า การออกแบบผลิตภัณฑ์ ในบริบทของประเทศภาคพื้นยุโรปและระหว่างประเทศ เป็นต้น รวมทั้งประเด็นทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ นอกจากนี้ รายวิชาอื่นบางรายวิชามีการสอดแทรกเนื้อหาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา

- **วิทยาลัยควีนแมรี มหาวิทยาลัยลอนดอน (Queen Mary University of London)** ⁴³ คณะนิติศาสตร์ เปิดหลักสูตรการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในระดับปริญญาโท หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตและอนุปริญญาด้านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

- **มหาวิทยาลัยบอร์นมัธ (Bournemouth University)** ⁴⁴ ศูนย์นโยบายและการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (Centre for Intellectual Property Policy & Management - CIPPM)

⁴² University of Manchester. Intellectual property law. Available from <http://www.humanities.manchester.ac.uk/postgraduate/taught/courses/course/?code=01061&pg=2>.

⁴³ Queen Mary University of London. Management of Intellectual Property. Available from http://www.qmul.ac.uk/qmul/law/pgLawCourses.php?dept_id=14&pgcourses=1&course_id=334&course_level=1&article_id=241.

⁴⁴ Bournemouth University. Postgraduate Courses & Research Degrees. Available from <http://www.cippm.org.uk/degrees.html>.



เปิดหลักสูตรวิชาชีพระดับบัณฑิตศึกษาด้านสาขาวิชากฎหมายและการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งได้รับการรับรองจาก Joint Education Board of the Chartered Institute of Patent Attorneys (CIPA) และ Institute of Trade Mark Attorneys (ITMA) ประกอบด้วย หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง (PG Cert IP) เป็นหลักสูตร 3 โมดูลช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ และหลักสูตรอนุปริญญา (PG Diploma IP) เรียนเพิ่มเติมจาก PG Cert IP อีก 1 หน่วยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งเน้นยุทธศาสตร์และการพาณิชย์เป็นหลัก หลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (LL.M. in Intellectual Property) และปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชากฎหมายพาณิชย์ระหว่างประเทศ (LL.M. in International Commercial Law) ซึ่งเน้นกฎหมายนานาชาติด้านทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรเนื้องานระดับปริญญาโทและปริญญาเอกด้านทรัพย์สินทางปัญญาด้วย

2) การจัดงานมหกรรมและพิพิธภัณฑ์เสมือน

นอกจากการดำเนินงานข้างต้นแล้ว มหาวิทยาลัยยังได้จัดงานมหกรรมเพื่อส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้หรือการถ่ายทอดเทคโนโลยี อาทิ

- **มหกรรมวิทยาศาสตร์ (Science Festival)** ⁴⁵

มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์จัดงานมหกรรมวิทยาศาสตร์ขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา และบุคคลภายนอกเห็นความสำคัญ

⁴⁵ Cambridge University, Science Festival. Available from <http://www.cambridgescience.org/schoolsprog.html>.



ของวิทยาศาสตร์ โดยเป็นการจัดแสดงนิทรรศการ การทดลองใช้อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ การให้ความรู้จากคณาจารย์และผ่านสื่อมัลติมีเดีย นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมเฉพาะสำหรับโรงเรียนที่สนใจ เช่น จัดเป็น “School Roadshows” โดยให้คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยเข้าไปให้ความรู้กับนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ เกี่ยวกับผลงานวิจัย และหลักสูตรทางการศึกษา เป็นต้น ส่วนกิจกรรม “School Days” ให้นักเรียนอายุระหว่าง 9-13 ปี ได้เข้าร่วมชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีการบรรยายและมีการปฏิบัติการจริง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ชีวิตในมหาวิทยาลัย

- **มหกรรมนานาชาติสำหรับผู้ประกอบการ** มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ดจัด Venturefest (Oxford’s International Fair for Entrepreneurs) เป็นงานมหกรรมระดับนานาชาติสำหรับผู้ประกอบการเพื่อให้เกิดการพบกันระหว่างผู้ให้การสนับสนุนและนักวิจัยสำหรับภาคอุตสาหกรรมที่ต้องการการถ่ายทอดความรู้หรือเทคโนโลยี

- **พิพิธภัณฑ์เสมือน (Virtual Museum)**⁴⁶ ศูนย์กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและสารสนเทศ (Centre for Intellectual Property & Information Law) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ จัดพิพิธภัณฑ์เสมือนให้ความรู้เกี่ยวกับกรณีศึกษาและคดีด้านทรัพย์สินทางปัญญา พร้อมทั้งรวบรวมสิ่งประดิษฐ์จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ หากสิ่งประดิษฐ์มีขนาดใหญ่จะจัดแสดงโดยเก็บรวบรวมไว้ทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ โดยขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้ประดิษฐ์ เพื่อให้ผู้ที่สนใจ

⁴⁶ Cambridge University, Virtual Museum. Available from http://cipil.law.cam.ac.uk/virtual_museum.



รวมทั้งนิสิตได้เข้ามาศึกษาและมีการพัฒนาความเข้าใจทางด้านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าสมาคมวิชาชีพในอังกฤษมีส่วนสำคัญในการสร้างความรู้และพัฒนาบุคลากรด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีร่วมกับมหาวิทยาลัย อาทิ ⁴⁷

- สมาคมความร่วมมือด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม (**Association of University Research and Industry Links - AURIL**) จัดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นใช้เวลา 1-3 วัน ที่สำคัญคือ AURIL ได้พัฒนารอบการอบรมวิชาชีพที่เรียกว่า “AURIL CPD Framework” เป็นหลักสูตรวิชาชีพซึ่งได้รับการรับรองจากมหาวิทยาลัยเปิด (Open University) และสำนักงานรับรองคุณวุฒิและหลักสูตร (Qualifications and Curriculum Authority - QCA) ได้แก่

- หลักสูตรวิชาชีพด้านการถ่ายทอดความรู้ (*Professional Award in Knowledge Transfer*) เป็นหลักสูตรนอกเวลาราชการ ใช้เวลาศึกษา 2 ปี

- หลักสูตรประกาศนียบัตรด้านการถ่ายทอดความรู้ (*Postgraduate Certificate in Knowledge Transfer*) เริ่มเปิดสอนเมื่อปี ค.ศ. 2004 เป็นหลักสูตรร่วมระหว่าง AURIL กับมหาวิทยาลัย

⁴⁷ ดูรายละเอียดใน Lee Woolgar. (October 2006). A comparative Assessment of Training Courses for Knowledge Transfer Professionals in the United States, United Kingdom, and Japan. Available from <http://www.nistep.go.jp/achieve/ftx/eng/dis042e/pdf/dis042e.pdf>.



เปิด รายวิชาประกอบด้วย 2 โมดูลๆ ละ 30 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษา รายวิชาละ 6 เดือน นักศึกษาสามารถนำโมดูลเหล่านี้ไปขอเทียบใน หลักสูตรปริญญาโทสาขาวิชาบริหารธุรกิจได้ด้วย

- **บริษัท PRAXIS Courses Ltd.** เป็นบริษัทที่ได้รับ การจัดตั้งด้วยการสนับสนุนจากกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม ร่วมกับสถาบันภาคีเคมบริดจ์และสถาบันเทคโนโลยีแห่งแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts Institute of Technology - MIT) เป็นหลักสูตรระยะสั้น 1-3 วัน เนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี การตั้งบริษัทจากงานวิจัย การพัฒนาทักษะด้าน การอนุญาตให้ใช้สิทธิ

- **บริษัท Hawkesmere Plc.** เป็นบริษัทเอกชน ซึ่ง ส่วนใหญ่จัดอบรมโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคธุรกิจและนักกฎหมาย เน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีในภาคธุรกิจ

2.2.2 การพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม ทรัพย์สินทางปัญญา

มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีการดำเนินการส่งเสริม การส่งเสริม ทรัพย์สินทางปัญญา โดยจัดตั้งเป็นบริษัทเพื่อดำเนินการส่งเสริม ทรัพย์สินทางปัญญาในมหาวิทยาลัย ทั้งด้านการสร้างสรรค์ การคุ้มครอง และการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ แต่ละมหาวิทยาลัยมีนโยบาย ด้านการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาแตกต่างกันทั้งในด้านกลยุทธ์ หรือแนวทางในการคุ้มครอง การจัดการและใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ตลอดจนการกำหนดเกณฑ์ในการถ่ายทอดความรู้หรือนวัตกรรมเพื่อ



ให้เกิดความสอดคล้องกับธรรมชาติของอุตสาหกรรมทั่วโลก⁴⁸ แนวทางในการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในมหาวิทยาลัยจะมีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับงานวิจัยและพัฒนาเพื่อปกป้องสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญาให้กับนักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างนโยบายของมหาวิทยาลัยวิจัยที่ได้รับการจัดอันดับในคู่มือ Good University Guide ปี ค.ศ. 2007 จาก Timesonline ดังนี้

- **มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด (University of Oxford)**

เป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่สุดของอังกฤษ ดำเนินการวิจัยในระดับนานาชาติที่มีคุณภาพและมีความหลากหลาย มีบุคลากรทางการศึกษาถึง 3,000 คน และมีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ทำงานด้านการวิจัยจำนวน 3,000 คน มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศในการพัฒนาการวิจัยที่รวมศาสตร์จากหลายสาขาวิชา และได้รับความร่วมมือทางวิชาการในระดับนานาชาติ และร่วมทุนกับองค์กรภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลกในการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ จึงเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยมีแนวทางในการจัดการหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับโลกธุรกิจ ทั้งในระดับภายในประเทศ และระหว่างประเทศ⁴⁹

⁴⁸ IC Policy for Student Intellectual Property. Available from http://www.dest.gov.au/sectors/research_sector/publications_resources/other_publications/patent_ownership_in_publicly_funded_research_institutions.htm.

⁴⁹ University of Oxford. Knowledge transfer. Available from www.ox.ac.uk/innovation/spin.shtml.



มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ดประกาศนโยบายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2002 และออกระเบียบเรื่องการบริหารนโยบายดังกล่าวซึ่งได้รับการปรับปรุงในปีเดียวกัน⁵⁰

● **มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (University of Cambridge)**⁵¹ ประกาศ “The Cambridge 800th Anniversary Campaign: Investing in our freedom to discover” ซึ่งสรุปสาระสำคัญคือ การพัฒนานวัตกรรมและความร่วมมือในการวิจัยเป็นหน้าที่หลักของมหาวิทยาลัยในการที่จะดำรงความเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ เดิมมหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาที่เปิดกว้างให้คณาจารย์สามารถทำธุรกิจจากงานวิจัยและเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา แต่ต่อมามีข้อตกลงว่ามหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา โดยต้องแบ่งรายได้จากการอนุญาตให้ใช้สิทธิแก่นักวิจัยซึ่งเป็นระบบเดียวกับข้อกำหนดในกฎหมาย Bayh-Dole Act ของสหรัฐอเมริกา ทำให้มหาวิทยาลัยมีแนวปฏิบัติเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ได้กำหนดแนวนโยบายทรัพย์สินทางปัญญา (IP Policy) อยู่ในนโยบายทางด้านการวิจัยที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในมหาวิทยาลัย มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ (copyright licensing arrangements) และนโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สิน

⁵⁰ University of Oxford. Statute XVI: Property, Contracts, and Trusts. Available from http://www.admin.ox.ac.uk/statutes/790-121.shtml#_Toc28143157.

⁵¹ University of Cambridge. The Cambridge 800th anniversary Campaign Report. Available from <http://www.foundation.cam.ac.uk/uploads/File/800%20Report.pdf>.



ทางปัญญา (The University of Cambridge's Policy on Intellectual Property Rights) เพื่อแสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยได้นำเงินทุนจากแหล่งภายนอกมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม รวมทั้งผู้ประดิษฐ์ได้รับสิ่งตอบแทนอย่างเหมาะสม นโยบายฉบับใหม่ผ่านการรับรองจากมหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ. 2005 ⁵²

- **อิมพีเรียลคอลเลจ ลอนดอน (The Imperial College London)** ⁵³ กำหนดวิสัยทัศน์ให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการในระดับโลกทั้งการศึกษาและการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์วิศวกรรมศาสตร์และการแพทย์ เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในภาคอุตสาหกรรมภาคธุรกิจ และด้านสุขภาพ มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีการทำงานในลักษณะสหสาขาวิชา รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากภายนอกด้วย มหาวิทยาลัยมีนโยบายเน้นความสำคัญต่อความเป็นเจ้าของ (Ownership) ทรัพย์สินทางปัญญาทั้งของบุคลากรในสถาบันการศึกษา นักศึกษา หรือบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจ (Commercial Exploitation) โดยมีการกำหนดการจัดสรรผลประโยชน์ที่ชัดเจน

- **มหาวิทยาลัยเวสต์ อิงแลนด์ (University of the West of England)** ⁵⁴ ประกาศนโยบายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญามีสาระสำคัญเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของมหาวิทยาลัย บุคลากรและ

⁵² University of Cambridge. University Policies. Available from <http://www.rsd.cam.ac.uk/about/policies/ip/>

⁵³ Imperial College. Imperial Innovations. Available from https://www.imperial.ac.uk/spectrum/hr/hr_Info/policies/intellectualpropertyrights.pdf.

⁵⁴ University of the West of England, Bristol. Intellectual Property Policy. Available from http://imp.uwe.ac.uk/imp_public/displayEntry.asp?URN=2208&pID=16.



นักศึกษา การเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา การเผยแพร่ และการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังได้จัดทำคู่มือการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาด้วย

- **มหาวิทยาลัยลีดส์ (University of Leeds)⁵⁵**

ประกาศนโยบายว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของสิทธิและการแบ่งรายได้และผลประโยชน์

- **มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม (University of Birmingham)⁵⁶** มีนโยบายด้านทรัพย์สินทางปัญญาทั้งสำหรับบุคลากรและนักศึกษา กำหนดให้รายงานการค้นพบสิ่งประดิษฐ์และมอบความเป็นเจ้าของสิทธิให้แก่มหาวิทยาลัย

2.2.3 การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษา

การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบทรัพย์สินทางปัญญา เช่น ฝ่ายวิจัย สำนักงานถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer Offices - TTOs) สำนักงานอนุญาตให้ใช้สิทธิในเทคโนโลยี (Technology Licensing Offices - TLOs) ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดตั้งในรูปแบบบริษัทเพื่อดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ตัวอย่างเช่น

⁵⁵ University of Leeds. Policy on Intellectual Property Rights. Available from <http://www.leeds.ac.uk/research/hbook/ipr3.htm>.

⁵⁶ University of Birmingham. Regulations 2006-07 Cohort. Available from <http://www.ppd.bham.ac.uk/policy/regs/currentregs/5.3.htm>.



● **มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด (University of Oxford)**

มหาวิทยาลัยชั้นนำต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้นำรูปแบบการดำเนินการด้านทรัพย์สินทางปัญญาและการถ่ายทอดเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ดไปใช้เป็นต้นแบบในการดำเนินงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา⁵⁷ ในการดำเนินงานมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งบริษัท Isis Innovation Ltd. เมื่อปี ค.ศ. 1990 เพื่อทำหน้าที่เป็นบริษัทถ่ายทอดเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัย (Technology Transfer Company) บริษัทฯ ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างสูงในบริหารและการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์โดยถือว่าเป็นบริษัทที่อยู่เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ มีการออกสิทธิบัตร 1 ฉบับต่อสัปดาห์ จ้างพนักงานทั้งหมดมากกว่า 1,500 คน ใน 16 ประเทศ Isis Innovation มีบริษัทจัดตั้งใหม่ (spin-off company) ประมาณ 40 แห่ง ตั้งแต่ปี ค.ศ.1997 ได้ผลิตงานทางด้านวิทยาศาสตร์ การวิเคราะห์ และสุขภาพ เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทดสอบปริมาณของนิโคตินเพื่อช่วยให้คนหยุดสูบบุหรี่ หรือเกมส์คอมพิวเตอร์สำหรับเด็กที่หุนหันพลุกพล่าน เป็นต้น และบริษัทบางแห่งก็ได้เข้าตลาดหุ้นลอนดอนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1983 บริษัท Isis Innovation รับผิดชอบการก่อตั้งบริษัทจัดตั้งใหม่ 1 แห่งในทุกๆ 2 เดือนนับตั้งแต่ปี ค.ศ.1997 เป็นต้นมา รายได้ของบริษัทตั้งใหม่เหล่านี้คิดเป็น 2 พันล้านปอนด์ แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งบริษัทใหม่ๆ ขึ้นมาทำให้เกิดประโยชน์ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ รวมทั้งการสร้างงานในเขตภูมิภาคด้วย⁵⁸

⁵⁷ University of Oxford. Intellectual Property. Available from <http://www.ox.ac.uk/innovation/ip.shtml>.

⁵⁸ Isis-Innovation. Available from <http://www.isis-innovation.com/spinout/index.html>.



อีกประการหนึ่ง บริษัท Isis Innovation ได้จัดตั้งกองทุน “University’s Challenge Seed Fund (UCSF)” ในปี ค.ศ.1999 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญของ GP Capital บริหารกองทุน กองทุนนี้มีไว้เพื่อช่วยเหลือบริษัททั้งหลายที่อยู่ในระยะเริ่มจัดตั้ง และจะมีผลงานที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ ดังนั้นหน้าที่สำคัญของ Isis Innovation คือ การถ่ายทอดเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัย โดยพัฒนาผลงานวิจัยทางด้านเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์ คຸ້มครอง และนำไปใช้ประโยชน์ทางพาณิชย์ ตลอดจนจนสร้างความร่วมมือกับกลุ่มบริษัทที่ปรึกษาและนวัตกรรมทางธุรกิจ (Business Innovation and Consulting Group) ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกิดจากความร่วมมือระหว่าง Oxford University Consulting (OUC) กับ Isis Innovation มีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาโดยตรง โดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน ต้นทุน การจัดการในโครงการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ ช่วยในการแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อมูล การประเมินค่า การเจรจาต่อรอง การจัดการ และการพัฒนาธุรกิจ เป็นต้น

มหาวิทยาลัยให้การสนับสนุน และให้บริการช่วยเหลือทางด้าน การสร้างและดูแลรักษาความสัมพันธ์ในการถ่ายทอดความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยและธุรกิจที่อยู่ในส่วนภูมิภาคอื่นๆ โดยจัดตั้ง The Oxford University KTP Office ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและจัดการความสัมพันธ์ในการถ่ายทอดความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยและธุรกิจในสังกัด Begbroke Directorate ซึ่งเป็นศูนย์ในการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย



• **มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (University of Cambridge)** มีหน่วยงานภายใน คือ Wolfson Unit of the University of Cambridge ทำหน้าที่ช่วยเหลือคณาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการเปิดเผยสิ่งประดิษฐ์และดำเนินการต่างๆ ในกระบวนการด้านทรัพย์สินทางปัญญากับการนำไปใช้เชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งบริษัท Cambridge Enterprise Limited เพื่อรับผิดชอบการนำเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นจากภาควิชาต่างๆ ในมหาวิทยาลัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ และให้บริการแก่มหาวิทยาลัยด้านการสร้างสรรค์ คຸ້ມครอง รวมทั้งการจดทะเบียนในทรัพย์สินทางปัญญา ให้การสนับสนุน และแนะนำ ช่วยเหลือในการตั้งบริษัทใหม่ หาแหล่งเงินทุน และติดต่อแหล่งเงินทุนต่างๆ ให้ ซึ่งต้นทุน สัญญาการต่อรอง เอกสารสำคัญต่างๆ ค่าประกันภัย รวมทั้งภาษี ซึ่งสนับสนุนเจ้าหน้าที่ซึ่งให้บริการให้คำปรึกษาแก่องค์กรภายนอก และเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมโดยการสร้างเครือข่าย หรือการจัดแสดงผลงานต่างๆ Cambridge Enterprise มีหน้าที่ในการช่วยเหลือแก่ผู้ประดิษฐ์และเจ้าของความคิดต่างๆ ในมหาวิทยาลัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ ณ สิ้นปีการเงิน 31 กรกฎาคม ค.ศ. 2006 Cambridge Enterprise มีกำไรจากการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี 6.26 ล้านปอนด์ และมีผลตอบแทนให้แก่ผู้ถือหุ้นได้แก่มหาวิทยาลัยและภาควิชา 5.29 ล้านปอนด์ มีสิ่งประดิษฐ์ที่ยื่นขอสิทธิบัตรจำนวน 152 คำขอ และได้จดสิทธิบัตรแล้ว 58 รายการ



บทบาทหน้าที่ของ Cambridge Enterprise Limited
คือ⁵⁹

1) การสร้างความตระหนักในทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยมีการกำหนดรายวิชาเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีและปริญญาโทของคณะนิติศาสตร์ เป็นรายวิชาขั้นพื้นฐานเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และหัวข้ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิทธิในฐานะข้อมูลคอมพิวเตอร์⁶⁰

2) การอนุญาตให้ใช้สิทธิในเทคโนโลยี (Licensing Technologies) บริษัททำงานกับองค์กรเอกชนที่มีความสนใจในการอนุญาตให้ใช้สิทธิในเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัย การทำสัญญาร่วมทุนกับองค์กรเอกชนและกับนักวิจัย ส่วนใหญ่จะเป็นงานทางด้านชีววิทยาและวิศวกรรม โดยมีเทคโนโลยีอยู่ในขั้นเริ่มต้น ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาก่อนที่จะนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ ดังนั้นการอนุญาตให้ใช้สิทธินั้นจะต้องเป็นการทำสัญญากับบริษัทที่มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งมีความคุ้นเคยกับกลยุทธ์ในระยะยาวของบริษัท

⁵⁹ University of Cambridge. The Center for Intellectual Property and Information Law. Available from http://www.enterprise.cam.ac.uk/inventions/licensing_technologies.htm.

⁶⁰ University of Cambridge. IP Unit. Available from http://www.law.cam.ac.uk/courses/llm/intellectual_property.php.



นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ยังได้ตั้งหน่วยงานสนับสนุนดังนี้

- ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและกฎหมายข้อมูลข่าวสาร (The Centre for Intellectual Property and Information Law - CIPIL)⁶¹ ตั้งเมื่อ ค.ศ. 2004 เพื่อดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและข้อมูลทางกฎหมาย

- หน่วยจัดการด้านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ก่อตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า THE IP UNIT ตามแนวทางของ The Centre for European Legal Studies (CELS) เพื่อเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการในการรวมกลุ่มอาจารย์ นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจเกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ทฤษฎี และการปฏิบัติ รวมทั้งสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายทางด้านเทคโนโลยีชีวภาพ กฎหมายด้านสื่อและบันเทิง กฎหมายข้อมูลเทคโนโลยี เป็นต้น กฎหมายทางด้านทรัพย์สินทางปัญญานี้เป็นกฎหมายเอกชนที่มีความเป็นยุโรปอย่างเคร่งครัด หน่วยงานมีการจัดสัมมนา จัดประชุมวิชาการ และการประชุมกลุ่มย่อย ให้ผู้พิพากษา นักประดิษฐ์ นักศึกษา ทั้งในประเทศและในยุโรปตะวันออก ได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาของสมาชิก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นนานาชาติ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในสนธิสัญญาและข้อตกลงต่างๆ โดยองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) และการบริหารและคำชี้แจงเกี่ยวกับข้อตกลงว่าด้วยสิทธิใน

⁶¹ University of Cambridge, Faculty of Law. Centre for Intellectual Property & Information. Available from <http://www.cipil.law.cam.ac.uk>.



ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs) ขององค์การการค้าโลก (WTO) นอกจากนี้ ยังมีการทำวิจัยร่วมกันภายในมหาวิทยาลัย ศูนย์วิจัย ธุรกิจ (The Centre for Business Research) และสถาบันใหม่ทางด้านสาธารณสุขและพันธุกรรม (The new Institute for Public Health and Genetics) รวมทั้งทำงานร่วมกับสถาบันแม็กซ์-แพลนค์มิวนิค (The Munich Max-Planck Institute) และสถาบันทรัพย์สินทางปัญญาแห่งลอนดอน (The Intellectual Property Institute in London)

- **อิมพีเรียลคอลเลจ (The Imperial Collage)⁶²** มีนโยบายเน้นความสำคัญถึงความเป็นเจ้าของ (Ownership) ทรัพย์สินทางปัญญาทั้งของบุคลากรในสถาบันการศึกษา นิสิต/นักศึกษา หรือบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจ (Commercial Exploitation) โดยมีการกำหนดการจัดสรรผลประโยชน์ที่ชัดเจน

- **มหาวิทยาลัยเซฟฟีลด์ (University of Sheffield)⁶³** มีแนวปฏิบัติด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการคุ้มครองและใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์ โดยระบุชัดเจนว่ามหาวิทยาลัยไม่สนับสนุนให้บุคลากรลงนามสัญญาในเรื่องดังกล่าวในนามของมหาวิทยาลัย

⁶² Imperial College. Imperial Innovations. Available from <http://www.imperialinnovations.co.uk/index2/> and https://www.imperial.ac.uk/spectrum/hr/hr_Info/policies/intellectualpropertyrights.pdf.

⁶³ University of Sheffield. Intellectual Property Guidelines. Available from <http://www.shef.ac.uk/researchservices/ip.html>.



นอกจากนี้ เพื่อให้การถ่ายทอดการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัยสู่ภาคเอกชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มหาวิทยาลัยจึงได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการจัดทำคู่มือต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยี ดังนี้

- **คู่มือ “Lambert model agreement toolkit”**⁶⁴ คู่มือเล่มนี้สำนักทรัพย์สินทางปัญญาแห่งสหราชอาณาจักร (UK Intellectual Property Office หรือ UK-IPO) ได้จัดทำขึ้นโดยความร่วมมือจากมหาวิทยาลัย และหน่วยงานเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเจรจาต่อรอง ลดระยะเวลาและความพยายามในการดำเนินงานตามสัญญาและแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของการปฏิบัติที่ดีเด่น ทั้งนี้กลุ่มคณะที่ดำเนินการ Lambert model จะเป็นผู้ติดตามผลการใช้คู่มือในทุกๆ 12 เดือน ซึ่งการทำสัญญาร่วมมือกัน Lambert model Toolkit ทำได้ 5 รูปแบบ โดยพิจารณาจากความเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา ความมีอิสระในการใช้ผลงานจากโครงการ การจัดสรรเงินทุนจากรัฐกิจ และการเผยแพร่ผลงานของมหาวิทยาลัย

- **คู่มือการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (The Handbook of Intellectual Property)** จัดทำโดยสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา ร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างๆ และสมาคมการวิจัยและความเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม (Association of University Research and Industry Links - AURIL) มีคำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการด้านเอกสาร ความรู้ต่างๆ สำหรับบุคลากรที่ดำเนินการด้านการวิจัย

⁶⁴ The Patent Office. Lambert Model Agreements Toolkit. Available from <http://www.patent.gov.uk/about/ipppd/knowledge/lambert-toolkit.htm>.



- **คู่มือการจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญา: กลยุทธ์การตัดสินใจในมหาวิทยาลัย (A Guide to Management Intellectual Property - Strategic Decision-Making in Universities)⁶⁵** สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาร่วมจัดทำกับมหาวิทยาลัยต่างๆ และสมาคมการวิจัยและความเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม (Association of University Research and Industry links - AURIL) เป็นการให้ข้อมูลและสนับสนุนกิจกรรมสำหรับผู้บริหารระดับสูงในมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนากลยุทธ์และนโยบายทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา

2.2.4 การสร้างสรรค์นวัตกรรม

1) การดำเนินงานวิจัยและพัฒนา

รัฐบาลอังกฤษให้ความสำคัญกับงานวิจัยและพัฒนาโดยเพิ่มงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาจาก 968 ล้านปอนด์ในปี ค.ศ.1993-1994 เป็น 1,804 ล้านปอนด์ใน ค.ศ. 2004-2005 ⁶⁶ ส่วนมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งก็ได้จัดสรรงบประมาณและจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อดำเนินการวิจัยและโดยเฉพาะ ดังตัวอย่างเช่น

⁶⁵ UK Intellectual Property Office. Knowledge transfer. Available from <http://www.ipo.gov.uk/education/education-hfe/education-knowledgetransfer.htm>.

⁶⁶ Department of Trade and Industry. Higher Education Funding Councils R&D and SET expenditure 1993/4 to 2004/5. Available from <http://www.dti.gov.uk/files/file38816.xls#t5.31A1>.



● **มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (University of Cambridge)**⁶⁷ มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีความเป็นเลิศในด้านการสอนและการวิจัยระดับโลก ส่วนใหญ่เป็นงานด้านวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาบริษัทเทคโนโลยีใหม่ๆ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ได้รับการประเมินเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำของประเทศ มีคณาจารย์และนักวิจัยได้รับรางวัลโนเบลจำนวนมาก เฉพาะในห้องปฏิบัติการด้านชีวภาพโมเลกุล (Molecular Molecule) เพียงแห่งเดียว มีผู้ได้รับรางวัลโนเบลถึง 13 คน ในด้านการส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานวิจัยนั้น นอกจากการสนับสนุนแหล่งทุนวิจัยแล้ว มหาวิทยาลัยยังมีแนวทางการดำเนินงานหลายด้านเพื่อสร้างบรรยากาศของการเป็นมหาวิทยาลัยบริษัทและการส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีจนได้รับการขนานนามว่า “ปรากฏการณ์เคมบริดจ์” (Cambridge Phenomenon) เช่น การสร้าง “Trinity College of Science Park” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และ St. Johns Innovation Center และต่อมาได้พัฒนา “เครือข่ายเคมบริดจ์” (The Cambridge Network) ขึ้นโดยมีพันธมิตรจากมหาวิทยาลัยและบริษัททั้งในและนอกประเทศ อาทิ MIT Alliance หรือพันธมิตรร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์แห่งสหรัฐอเมริกา หรือการร่วมดำเนินโครงการวิจัยกับบริษัท Toshiba, Rolls Royce, Microsoft, British Petroleum และ Glaxo Smith Kline เป็นต้น ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์คิดเป็นประมาณร้อยละ 5 ของงานวิจัยทั้งประเทศ ใช้งบประมาณมากกว่า 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มหาวิทยาลัย

⁶⁷ Cited in Innovation Associates Inc., Report to the Connecticut Technology Transfer and Commercialization Advisory Board of the Governor’s Competitiveness Council, October 2004.



มีรายได้มากกว่า 246 ล้านปอนด์ในปี ค.ศ. 2004 ส่วนแหล่งสนับสนุนเงินทุนเพื่อการวิจัยมาจากหลายแหล่ง ส่วนใหญ่มาจากงบประมาณแผ่นดิน แต่มีแนวโน้มว่าจะได้รับงบประมาณมากขึ้นจากแหล่งอื่นๆ อาทิ สภาวิจัย หุ่นส่วนของมหาวิทยาลัยที่เป็นบริษัทเอกชน และการบริจาคจากมูลนิธิการกุศล เช่น Welcome Trust มูลนิธิภาคอุตสาหกรรม European Commission, Higher Education Funding Council for England (HEFCE) และหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ รวมทั้งแหล่งเงินทุนจากภายนอกประเทศ⁶⁸

สำหรับหน่วยงานส่งเสริมการวิจัยของมหาวิทยาลัยที่สำคัญ คือ

■ **หน่วยงานบริการด้านการวิจัย (Research Services Division - RSD)** ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยในระดับนานาชาติโดยร่วมมือกับฝ่ายวิชาการในการจัดการดูแล เพิ่มแหล่งทุนจากองค์กรภายนอกในระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับโลก หน่วยงานให้บริการโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอย่างมีประสิทธิภาพในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือกลุ่มบุคลากรภายในสถาบันและบุคคลภายนอก ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยทางวิชาการในการดูแลและจัดการเงินทุนเพื่อการวิจัยที่ได้มาจากหน่วยงานภายนอก นอกจากนี้ ยังต้องทำการเจรจาต่อรองและสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ทุนในฐานะที่เป็นตัวแทนของสถาบัน และต้องคอยสนับสนุนคณะวิจัยตลอดระยะเวลาโครงการภารกิจหลักของหน่วยงานนี้ คือ การจัดหาแหล่งทุน การเตรียมการ

⁶⁸ University of Cambridge. Research. Available from <http://www.cam.ac.uk/cambuniv/research.html>.



และดำเนินการเพื่อให้ได้รับทุนเพิ่มและใช้เงินทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุด การทำสัญญาวิจัยในนามของมหาวิทยาลัย การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับภาคอุตสาหกรรมและองค์กรอื่นๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือทางการวิจัยในระยะยาว การสนับสนุนภาควิชาด้านการจัดการงบประมาณ การวิจัย ให้ข้อมูลกับผู้สนับสนุนและมหาวิทยาลัย รวมทั้งการวิเคราะห์และนำเสนอผลการประเมินไปยังภาควิชา และการพัฒนาระบบ การดำเนินงานและการอบรมเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

■ หน่วยประสานธุรกิจและบริการวิจัย

(The Business Liaison and Research Services) เป็นหน่วยงานด้านการบริการธุรกิจและการวิจัย งานด้านบริการธุรกิจทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการทำสัญญาร่วมมือกับมหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญ การประกอบการธุรกิจ เป็นต้น ส่วนการบริการด้านการวิจัยจะเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนกิจกรรมวิจัยต่างๆ เช่น แหล่งทุนวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งมหาวิทยาลัยจัดตั้งเป็นสำนักงานความร่วมมือในการวิจัย (The Research collaboration office) เช่น Cambridge Enterprises หน่วยงานด้านกฎหมาย บัญชี เทคโนโลยี และหน่วยสนับสนุนการบริหาร

● มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford University)

วัตถุประสงค์หลักของมหาวิทยาลัยในด้านกลยุทธ์การเรียนการสอนที่สำคัญคือ การนำหลักการวิจัยเข้ามาสู่การเรียนการสอน ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีนักวิจัยจำนวน 4,200 คน นักศึกษาปริญญาเอก 6,700 คน และมีค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยมากที่สุดในสหราชอาณาจักร โดยเพิ่มจาก ค.ศ. 1993 ที่มีค่าใช้จ่ายในด้านนี้เพียง 83 ล้านปอนด์มาเป็น 303 ล้านปอนด์ในปีงบประมาณ ค.ศ. 2005-2006 ที่มาของค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยส่วนใหญ่มาจากการบริจาคในประเทศ (75



ล้านปอนด์) รองลงมาได้จากสมาวิจัย (71 ล้านปอนด์) รัฐบาล (18 ล้านปอนด์) ที่เหลือมาจากภาคอุตสาหกรรมทั้งในและต่างประเทศ EU และเงินบริจาคจากต่างประเทศ

- **มหาวิทยาลัยวอร์วิค (Warwick University)** ใช้งบประมาณด้านการวิจัยเกือบ 130 ล้านปอนด์ต่อปี ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีบุคลากรด้านวิชาการและวิจัยจำนวน 1,500 คน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 มหาวิทยาลัยได้ขึ้นทะเบียนงานนวัตกรรมที่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ 329 รายการ และได้ยื่นขอจดสิทธิบัตร 128 คำขอ มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะคือ Warwick Ventures หน่วยงานนี้ดูแลงบประมาณด้านสิทธิบัตรซึ่งได้รับประมาณปีละ 200,000 ปอนด์ และมีวัตถุประสงค์ที่จะหารายได้ให้มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของสิทธิในสิ่งประดิษฐ์แต่จะมอบรายได้สิทธิจากการดำเนินการดังกล่าวให้ผู้ประดิษฐ์ร้อยละ 33⁶⁹

- **กลุ่มมหาวิทยาลัยไวท์โรส (The White Rose University Consortium)**⁷⁰ เป็นภาคียุทธศาสตร์การฝึกกำลังระหว่างมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำ 3 แห่งในเขตยอร์กเชียร์ คือ มหาวิทยาลัยลีดส์ มหาวิทยาลัยเซฟฟีลด์ และมหาวิทยาลัยยอร์ก กับมหาวิทยาลัยชั้นนำ 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ดและมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เพื่อ

⁶⁹ Ederyn Williams. Warwick Ventures. Funding IPR Protection and Exploitation. Available from http://isdvapl.upv.cz/pls/portal30/docs/FOLDER/PDF_DOKUMENTY/PREZENTACE/EDERYN_WILLIAMS.PDF.

⁷⁰ White Rose University Consortium (White Rose). About Us. Available from <http://www.whiterose.ac.uk/Home.aspx>.



ดำเนินงานทั้งด้านวิชาการและการวิจัย เฉพาะด้านวิจัยการรวมกลุ่ม เช่นนี้ทำให้มีงบค่าใช้จ่ายด้านวิจัยสูงถึงร้อยละ 86 ของงบวิจัยของประเทศ อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่ากลุ่มมหาวิทยาลัยไม่ได้เป็นผู้ให้เงินทุนวิจัยโดยตรงแต่เป็นผู้สนับสนุนและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มหาวิทยาลัยในภาคี ร่วมกันสร้างนวัตกรรมเพื่อแสวงหาแหล่งทุนและทรัพยากรในการดำเนินการวิจัย การเรียนการสอน และการตั้งบริษัทธุรกิจ

นอกจากนี้กลุ่มมหาวิทยาลัยไวท์โรสยังได้ตั้งบริษัท White Rose Centre for Enterprise (WRCE) เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1999 ด้วยเงินลงทุน 2.9 ล้านปอนด์จากกองทุน Science Enterprise Challenge fund ของรัฐ โดยมีมหาวิทยาลัยเซฟฟีลด์เป็นแกนนำ บริษัทแห่งนี้มีวัตถุประสงค์สองประการ คือ การเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับธุรกิจในการวิจัยระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาเพื่อยกระดับความสามารถด้านการเป็นผู้ประกอบการให้บัณฑิตและนักวิจัย กับเพิ่มอัตราการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการตั้งบริษัทใหม่จากงานวิจัย ในแต่ละปีจะมีการจัดประกวดแผนธุรกิจสำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสมาชิกทั้งสามแห่ง มีเงินรางวัลในวงเงิน 25,000 ปอนด์ ผู้ได้รับรางวัลจะได้รับบริการด้านคำปรึกษาเพื่อต่อยอดแผนธุรกิจ

- **กลุ่มมหาวิทยาลัยรัสเซล (The Russell Group)**

เป็นสมาคมที่มีสมาชิกเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำทางด้านการศึกษาจาก 20 ประเทศ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1994 ในการประชุมที่โรงแรม Russell กรุงลอนดอน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสนใจด้านการเรียนการสอนภายในวัฒนธรรมขององค์กรที่มีความเป็นเลิศทางด้านการศึกษา เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรคความคิดใหม่ๆ ให้มหาวิทยาลัย โดยดำรงไว้



ซึ่งมาตรฐานสูงสุดในด้านการวิจัย การศึกษาและการถ่ายทอดความรู้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ผลที่ได้รับจากการร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยนี้ทำให้มหาวิทยาลัยเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพ มีงานด้านการวิจัย ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และการอบรม ที่สามารถแข่งขันได้ในระดับโลก ซึ่งผลของการรวมกลุ่มกันนี้ ทำให้ในปี ค.ศ. 2004-2005 มหาวิทยาลัยใน Russell Group ได้รับเงินทุนวิจัยและรายได้จากการทำสัญญาจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมากกว่าร้อยละ 65 (คิดเป็นเงินจำนวน 1.8 พันล้านปอนด์) อีกทั้งยังเป็นมหาวิทยาลัยแนวหน้าในการจัดตั้งบริษัทใหม่และจดทะเบียนสิทธิบัตร รายชื่อมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิก 20 แห่งมีดังนี้⁷¹

1. มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม
2. มหาวิทยาลัยบริสตอล
3. มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์
4. มหาวิทยาลัยคาร์ดิฟฟ์
5. มหาวิทยาลัยเอ็ดินบะระ
6. มหาวิทยาลัยกลาสโกว์
7. อิมพีเรียลคอลเลจ ลอนดอน
8. คิงส์คอลเลจ ลอนดอน
9. มหาวิทยาลัยลีดส์

⁷¹ The Russell Group. Available from <http://www.russellgroup.ac.uk/index.html>.



10. มหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล
11. สำนักเศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์ ลอนดอนสกูล
12. มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์
13. มหาวิทยาลัยนิวคาสเซิล
14. มหาวิทยาลัยนอตติงแฮม
15. มหาวิทยาลัยควีนส์ กรุงเบลฟาสต์
16. มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด
17. มหาวิทยาลัยเซพฟิลด์
18. มหาวิทยาลัยเซาท์แทมตัน
19. ยูนิเวอร์ซิตีคอลลิจ ลอนดอน
20. มหาวิทยาลัยวอร์วิค

2) มาตรการสร้างแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ทรัพย์สินทางปัญญา

มาตรการสร้างแรงจูงใจโดยการส่งเสริมการสร้างสรรคความรู้ของคณาจารย์ นักวิจัย และนิสิตนักศึกษา แบ่งเป็น

- แรงจูงใจที่เป็นตัวเงิน เช่น งบวิจัย
- แรงจูงใจที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น การให้รางวัลนักวิจัย การสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ เป็นต้น

การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการสร้างสรรคความรู้เป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นตัวกระตุ้นให้มีการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ สร้างผู้ประกอบการ (Inventors) ได้แก่ นิสิต/นักศึกษา



หรือบุคลากรในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ การให้แรงจูงใจยังเกี่ยวกับการแบ่งผลประโยชน์ให้แก่ภาควิชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย โดยปกติผู้จัดการทรัพย์สินทางปัญญาจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจการกำหนดแรงจูงใจ

ส่วนการดำเนินงานอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยและกลุ่มมหาวิทยาลัยมีตัวอย่างเช่น

- **อิมพีเรียลคอลเลจ (The Imperial Collage)⁷²**

อนุญาตให้พนักงานของมหาวิทยาลัยสามารถลงทุนซื้อหุ้นในบริษัทที่จัดตั้งขึ้นจากผลงานวิจัยและพัฒนาได้

- **มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (University of Cambridge)** ส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยของคณาจารย์และพนักงาน และเปิดโอกาสให้ทำงานร่วมกับบริษัทเอกชนได้ตามความสนใจแต่ต้องไม่กระทบต่อภารกิจหลักด้านวิชาการที่ได้รับมอบหมาย เดิมคณาจารย์สามารถตั้งบริษัทจากงานวิจัยและนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ได้ในนามส่วนตัวได้ แต่ปัจจุบันมีการกำหนดแนวปฏิบัติด้านการอนุญาตให้ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและการตั้งบริษัทจากเทคโนโลยีที่เป็นผลงานวิจัยโดยให้มหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของสิทธิและแบ่งผลประโยชน์ให้ผู้ประดิษฐ์ดังกล่าวมาแล้ว

⁷² Imperial College London. Imperial Innovations. Available from <https://www.imperialinnovations.co.uk/index2>.



2.2.5 การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

มหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศมีนโยบายด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เช่น

- **มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด (University of Oxford)**

นโยบายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Policy) ซึ่งประกาศมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1984 กำหนดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Rights) ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและนักศึกษา กำหนดสัดส่วนผลประโยชน์ที่จะได้รับ หรือการดำเนินการด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยผ่านบริษัท Isis Innovation Ltd. ซึ่งตั้งเมื่อ ค.ศ. 1990 โดยเฉลี่ยบริษัทมีการออกสิทธิบัตร 1 ฉบับต่อสัปดาห์ มีการจ้างพนักงานทั้งหมดมากกว่า 1,500 คน ในทั้งหมด 16 ประเทศ เฉพาะปี ค.ศ. 2006 บริษัท Isis Innovation Ltd. ได้จดทะเบียนสิทธิบัตรผลงานด้านวิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์กายภาพ กับการสังเคราะห์และมนุษยศาสตร์โดยเฉพาะนวัตกรรมและการให้คำปรึกษาด้านธุรกิจจำนวน 45 รายการ และที่ผ่านมามีงานปัจจุบันได้ให้บริการไปมากกว่า 100 บริษัท

- **มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (University of Cambridge)**

ประกาศนโยบายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญามีสาระสำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งในการดำเนินงานพบว่าในปีงบประมาณ ค.ศ. 2003 มหาวิทยาลัยจดสิทธิบัตร 32 รายการ มีรายได้จากการอนุญาตให้ใช้สิทธิมากกว่า 3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปัจจุบันมีบริษัทไอทีที่สร้างผลงานวิจัยประมาณ 1,500 แห่ง ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมาจะมีบริษัทใหม่ปีละ 15-20 แห่ง บริษัทเหล่านี้ได้จ้างพนักงานกว่า 35,000 คน



• **มหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล (University of Liverpool)**⁷³ ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยกำหนดเป็นนโยบายว่ามหาวิทยาลัยจะดูแลให้สิ่งประดิษฐ์และการค้นพบต่างๆ ที่มีศักยภาพในทางพาณิชย์ได้รับการคุ้มครอง เช่น การจดสิทธิบัตร โดยมหาวิทยาลัยจะให้ความช่วยเหลือให้ได้มาซึ่งการคุ้มครองสิทธิบัตรและเงินทุนที่จำเป็นสำหรับผลิตภัณฑ์จากงานวิจัยในด้านการพัฒนาและการตลาด มหาวิทยาลัยตั้งหน่วยบริการด้านสัญญาเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 2005 เพื่อดำเนินการด้านการจัดทำแฟ้มสะสมงานสิทธิบัตร ให้บริการด้านกฎหมายและสัญญา นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มที่ปรึกษาด้านสิทธิบัตร (The Patent Advisory Group) ทำหน้าที่ในด้านข้อมูลสิทธิบัตรของมหาวิทยาลัย โดยเฉลี่ยมหาวิทยาลัยลิเวอร์พูลยื่นขอจดสิทธิบัตรใหม่ปีละ 12 คำขอและตั้งบริษัทใหม่จากงานวิจัย 7 แห่ง และมีงบประมาณด้านการจดทะเบียนและรักษาสิทธิบัตรปีละประมาณ 150,000 ปอนด์

• **มหาวิทยาลัยเซฟฟีลด์ (University of Sheffield)**⁷⁴ เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำซึ่งมอบให้บริษัท Sheffield University Enterprises Limited (SUEL) ทำหน้าที่ด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ บริษัทมีคณะทำงานด้านทรัพย์สินทางปัญญาและการอนุญาตให้ใช้สิทธิ

⁷³ University of Liverpool. Procedures for administration of technology transfer activities within RBS. Available from <http://www.liv.ac.uk/rbs/downloads/Procedures%20for%20administration%20of%20technology%20transfer.doc>.

⁷⁴ University of Sheffield. Intellectual Property Protection. Available from <http://www.suel.co.uk/suel/licensing>.



โดยเฉพาะ คณะทำงานชุดดังกล่าวจะทำงานร่วมกับผู้จัดการด้านธุรกิจ (Business Exploitation Managers) ของ SUEL ในการแสวงหาผลงานที่มีศักยภาพด้านสิทธิบัตรและดำเนินการด้านลิขสิทธิ์ รวมทั้งเครื่องหมายการค้าจากงานวิจัย มหาวิทยาลัยเซฟฟิลด์มีชื่อเสียงด้านที่มกกฎหมายในการดำเนินคดีด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

2.2.6 การใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์

ส่วนใหญ่มีการดำเนินการในรูปแบบของการตั้งเป็นบริษัทใหม่ (Spin-out) การจัดตั้งเป็นหน่วยงานแบบนี้เป็นที่สนใจของผู้ประดิษฐ์เพราะได้รับผลตอบแทนโดยตรง จึงให้ความสนใจที่จะสร้างความสำเร็จให้แก่บริษัท ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงทางการเงินของมหาวิทยาลัย ตัวอย่างการดำเนินงานด้านการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ มีดังนี้

1) บทบาทของหน่วยงานธุรกิจในมหาวิทยาลัย

● มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (Cambridge University)

มหาวิทยาลัยมีรายได้หลักจากการให้บริการด้านที่ปรึกษาและการลงทุน เช่น การดำเนินงานของ Great Eastern Investment Forum และ บริษัทที่ปรึกษาด้านการวิจัยและพัฒนาทั้ง 5 แห่งของมหาวิทยาลัยซึ่งให้บริการด้านเทคนิคแก่บริษัทเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ อาทิ บริษัท Cambridge Consultants ซึ่งตั้งขึ้นโดยนักวิจัยรุ่นใหม่ 4 คน บริษัท PA Technology, TTP และ Generics Groups ซึ่งมีลูกค้าสำคัญคือ ตลาดหุ้นลอนดอน (London Stock Exchange - LSK) บริษัทเหล่านี้ต่างมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้มหาวิทยาลัย สามารถสร้างรายได้จากการใช้ผลงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในเชิงพาณิชย์



และการเป็นที่ปรึกษาศูนย์บ่มเพาะธุรกิจมากกว่างบประมาณของมหาวิทยาลัยเอง นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังมีรายได้จากการสร้างเครือข่ายทั้งในลักษณะทวีภาคีและไตรภาคี อาทิ กลุ่ม “เครือข่ายเคมบริดจ์” หรือบริษัท Cambridge Silicon Radio ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1998 จากงานวิจัยระบบ “bluetooth” และได้สร้างรายได้ให้ถึงปัจจุบันคิดเป็นเงิน 250 ล้านปอนด์หรือ 375 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รวมทั้งมีรายได้จากงานด้านไบโอเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นจากศูนย์วิจัย Babraham Research Centre และ Sanger Centre ซึ่งทำให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการดำเนินงานด้านไบโอเทคโนโลยีของยุโรป อีกประการหนึ่งมหาวิทยาลัยมีนโยบายสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศดังจะเห็นจากการตั้ง “Oxford to Cambridge Arc” เพื่อร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคเป็นต้นว่าบัณฑิตวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยเทคนิคของเมืองแครนฟีลด์ และเมืองมิลตัน คีนส์ ซึ่งเป็นที่ตั้งของบริษัทอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์โดยหวังที่จะพัฒนาโครงการนี้ให้เป็นเสมือน Silicon Valley แห่งแคลิฟอร์เนีย⁷⁵

ข้อน่าสังเกตประการหนึ่งคือมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์จัดให้มี “Enterprise champion” ประจำคณะต่างๆ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแบบไม่เป็นทางการเกี่ยวกับการติดต่อภาคธุรกิจและการนำผลงานวิจัยไปใช้เชิงพาณิชย์อีกด้วย

⁷⁵ Innovation Associates Inc., op.cit.



- **มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford University)**

บริษัท Isis Innovation Ltd. ได้ทำการลงทุนจากการตั้งบริษัทจากงานวิจัยตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 เป็นเงินประมาณ 282 ล้านปอนด์ แบ่งเป็นเงินประเดิม Seed/Business Angels จำนวน 30 ล้านปอนด์และเงินทุนจากสถาบันและเงินร่วมลงทุนจำนวน 252 ล้านปอนด์ ก่อนการตั้งบริษัท Isis มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ดตั้งบริษัทใหม่จากงานวิจัย 1 บริษัทต่อ 4 ปี แต่หลังตั้งบริษัทแล้วโดยเฉลี่ยจะมีบริษัทตั้งใหม่ปีละ 4 แห่ง ทั้งนี้ บริษัท Isis Innovation Ltd. ให้ข้อคิดว่าการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในมหาวิทยาลัยเป็นผลจากการสร้างวัฒนธรรมของการเป็นผู้ประกอบการ ทรัพยากรสำหรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานด้านธุรกิจและวิชาชีพในท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงทั้งสามด้านต้องก้าวไปพร้อมกันโดยมหาวิทยาลัยต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง⁷⁶

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังให้การสนับสนุนและให้บริการช่วยเหลือทางด้านการสร้างและดูแลรักษาความสัมพันธ์ในการถ่ายทอดความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยและธุรกิจที่อยู่ในส่วนภูมิภาคอื่นๆ โดยการจัดตั้งสำนักงาน The Oxford University KTP Office ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและจัดการความสัมพันธ์ในการถ่ายทอดความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยและธุรกิจ อยู่ในสังกัดของ Begbroke Directorate ซึ่งเป็นศูนย์ในการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยที่ Begbroke Science

⁷⁶ Isis Innovation. Technology Transfer from the University of Oxford. Available from <http://www.isis-innovation.com/about/isispresentation.pdf>.



Park ทำหน้าที่เป็นประตูด้านแรกสำหรับผู้เชี่ยวชาญการวิจัยของมหาวิทยาลัยและช่วยอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้กับมหาวิทยาลัย

● **อิมพีเรียลคอลเลจ (The Imperial Collage) จัดตั้งบริษัท Imperial Innovations** เมื่อปี ค.ศ. 2005 โดยมหาวิทยาลัยมีสัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 71 บริษัทแห่งนี้มีหน้าที่ในการลงทุนและนำเทคโนโลยีไปใช้ในทางพาณิชย์ ซึ่งบริษัทจะทำหน้าที่ในการกำหนดแนวทางเพื่อให้บรรลุผลในการนำเสนอความคิดสร้างสรรค์และคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยี การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา โดยจัดตั้งบริษัทใหม่ๆ ขึ้นเพื่อจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (Spin-out) ให้เกิดประโยชน์ในทางพาณิชย์ หน่วยงานนี้แบ่งการทำงานออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ⁷⁷

■ กลุ่มวิศวกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี ทำหน้าที่รวมไปถึงการจัดการสิทธิบัตรและการจดทะเบียน

■ กลุ่มร่วมลงทุนใหม่ (The New Ventures Team)

■ กลุ่มจัดการสินทรัพย์และการลงทุน

■ หน่วยงานสนับสนุนในด้านต่างๆ ทางธุรกิจ เช่น กฎหมาย การเงิน ทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหาร

การตั้งกลุ่มคณะทำงานเหล่านี้มีเป้าหมายจะทำให้เกิดการสร้างธุรกิจขึ้นในการนำเทคโนโลยีออกสู่โลกธุรกิจ ซึ่งจะเกิด

⁷⁷ Imperial College London. Imperial Innovations. Available from http://www.imperial.ac.uk/spectrum/hr/hr_Info/policies/intellectualpropertyrights.pdf.



จากการจัดตั้งเป็นบริษัทใหม่จากงานวิจัยของสถาบันการศึกษา (spin-out companies) มีการบ่มเพาะธุรกิจขึ้น อีกทั้งยังมีการจัดการให้ผู้ถือหุ้นในบริษัทได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน⁷⁸

- **มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ (University of Manchester)**⁷⁹ ตั้งบริษัท The University of Manchester Intellectual, Ltd. โดยได้รับเงินทุนจากกองทุนพัฒนาภูมิภาคยุโรป (European Regional Development Fund) ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินธุรกิจ และให้คำปรึกษาแก่บริษัทตั้งใหม่จากงานวิจัยในภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือเพื่อกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยการให้บริการแบบให้เปล่า บริษัทดังกล่าวเป็น 1 ใน 4 บริษัทชั้นนำของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศที่ทำหน้าที่ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาในรูปของบริษัท ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยได้จัดตั้งบริษัทใหม่ไปแล้ว 40 แห่งและมีข้อตกลงในการถ่ายทอดเทคโนโลยีกับภาคอุตสาหกรรมมากกว่า 100 รายการ

- **มหาวิทยาลัยลาฟโบโรห์ (Loughborough University)** มหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่ติดอันดับ 1 ใน 20 ของประเทศจาก New National Student Survey อีกทั้งเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยที่ดีที่สุดของประเทศแห่งหนึ่งเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยที่ได้จัดตั้งศูนย์นวัตกรรม (Loughborough Innovation Centre) มีหน้าที่ในการออกแบบหน่วยบ่มเพาะธุรกิจสำหรับธุรกิจที่เพิ่งจะเริ่มต้นและ

⁷⁸ Imperial College London. Imperial Innovations:Structure. Available from <http://www.imperialinnovations.co.uk/index2>.

⁷⁹ The University of Manchester Intellectual, Ltd. About Us. Available from <http://www.umip.biz/public/index.php>.



ธุรกิจที่กำลังเติบโต โดยธุรกิจเหล่านั้นมีความต้องการนวัตกรรมเทคโนโลยีหรือต้องการฐานความรู้ต่างๆ ซึ่งหน่วยงานสามารถอำนวยความสะดวกให้ได้⁸⁰

มหาวิทยาลัยลาฟโบโรห์เน้นการให้ความร่วมมือกับบริษัทต่างๆ รวมทั้งภาคอุตสาหกรรม เช่น Ford, BAE Systems, Rolls Royce เป็นต้น ปัจจุบันมีบริษัทจัดตั้ง (Spin-out Companies) ทั้งหมด 25 แห่ง โดยมี Loughborough University Enterprises Ltd. (LUEL) เป็นผู้ดูแล นอกจากนี้ ยังมีความสามารถในการดำเนินการด้านการร่วมทุน (Joint Ventures) และการอนุญาตให้ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาด้วย อีกทั้งทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมทุนที่เข้มแข็งในด้านการบริหารจัดการของศูนย์นวัตกรรมของมหาวิทยาลัย (Loughborough Innovation Centre) และเป็นผู้บ่มเพาะธุรกิจสำหรับบริษัทจัดตั้งใหม่ (Start-up Businesses) ส่วนการบ่มเพาะวิสาหกิจดำเนินการโดยศูนย์บ่มเพาะของมหาวิทยาลัย คือ Loughborough Incubator Centre ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 2002 เป็นศูนย์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีเทคโนโลยีสูงในภูมิภาค ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 150 คนจาก 36 บริษัท

บริษัท Loughborough University Enterprises Ltd. (LUEL) ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและเสนอแนะ เกี่ยวกับสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า และการออกแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งความลับทางการค้า โดยผู้ที่สามารถเข้ารับบริการได้คือ นักวิชาการของมหาวิทยาลัย นักศึกษา ส่วนการคุ้มครองในทรัพย์สินทางปัญญา นั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะต้องมีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญให้คำแนะนำ

⁸⁰ Loughborough University. Available from <http://www.iboro.ac.uk>.



และเสนอแนะในกระบวนการและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องและสำคัญ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการสืบค้นหาแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม เช่น หน่วยงานภาครัฐ EU และภาคอุตสาหกรรมและองค์กรเอกชน โดยสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมและแสดงความจำนงผ่านทางเว็บไซต์ ที่ผ่านมายังบริษัทที่มีโครงการที่ขอเข้ารับคำปรึกษา 260 โครงการต่อปี มีรายได้จากงานวิจัยระหว่างปี ค.ศ. 2002-2003 จำนวน 27.6 ล้านปอนด์ สามารถจดสิทธิบัตรได้ปีละ 30 ฉบับ มีนักวิชาการวิจัยจำนวน 1,450 คน มีอัตราการจัดตั้งบริษัทใหม่สูงสุดในประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัย ปัจจุบันมีบริษัทตั้งใหม่ (Spin-out) ทั้งหมด 23 แห่ง

นอกจากนี้ บริษัทยังให้ความช่วยเหลือนักศึกษาในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางธุรกิจ ซึ่งสามารถค้นหาข้อมูลต่างๆ ได้จาก www.enterpriselufbra.co.uk การทำงานบริการให้คำปรึกษาทางธุรกิจเป็นหน้าที่หลักอย่างหนึ่งของ LUEL ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานด้านนี้มานานกว่า 30 ปี โดยมีเป้าหมายที่จะช่วยเหลือภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจ บริการด้านนี้ประกอบด้วย การให้คำแนะนำให้คำปรึกษาแก่ธุรกิจต่างๆ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่มหาวิทยาลัยมีอยู่เป็นจำนวนมาก

- มหาวิทยาลัยเซฟฟีลด์ (University of Sheffield) ⁸¹ ตั้งบริษัท Sheffield University Enterprises Limited (SUEL) เมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1984 เป็นหนึ่งใน 10 มหาวิทยาลัย

⁸¹ Sheffield University Enterprises Limited (SUEL). About SUEL. Available from <http://www.suel.co.uk/suel/about>.



แรกในสหราชอาณาจักรที่มีการตั้งบริษัทถ่ายทอดเทคโนโลยี ที่ผ่านมาบริษัทได้ดำเนินโครงการไปแล้วมากกว่า 500 โครงการ ตั้งวิสาหกิจใหม่กว่า 50 แห่ง

- **มหาวิทยาลัยบาร์ท (University of Bath)**

นอกจากการจัดตั้งสถาบันวิจัยเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยการถ่ายทอดความรู้ (knowledge transfer) แล้วยังเน้นให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาเชิงพาณิชย์ การทำให้เทคโนโลยีออกไปสู่ตลาดและจัดจำหน่ายเพื่อเพิ่มคุณค่าสูงสุด มหาวิทยาลัยบาร์ทที่มีความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับธุรกิจตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 มีการตั้งบริษัท Technology Enterprises และจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมขึ้นทั้งที่เมืองบาร์ท และสวินดอน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ Technology Enterprises ซึ่งเป็นหน่วยงานวิจัยของมหาวิทยาลัย โดยเป้าหมายหลักของการจัดตั้งศูนย์นวัตกรรม คือ การพัฒนาวิสาหกิจใหม่ของมหาวิทยาลัยและพัฒนาในตลาดต่อไป⁸² ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งสิ้น 4,000 โครงการ ส่วนโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ของมหาวิทยาลัยมีจำนวน 100 โครงการ ความร่วมมือดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาสินค้าให้ดีขึ้น โดยเหตุที่มหาวิทยาลัยกำหนดว่าหน้าที่หลักของมหาวิทยาลัย คือ การนำผลการวิจัยออกสู่ตลาดโลก พัฒนาสินค้าใหม่ รูปแบบ หรือมีการพัฒนาการประดิษฐ์ พัฒนาระบบการผลิต การทำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการผลิต การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด การพัฒนาระบบ

⁸² University of Bath. Research and Innovation Services. Available from <http://www.bath.ac.uk/researchandinnovation/services/innovation/index.html>.



การขนส่ง การนำหลักวิทยาศาสตร์ไปใช้ในธุรกิจ แนวทางในการรักษาสุขภาพและอนามัย

มหาวิทยาลัยบาร์ทกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินทางปัญญาและสัดส่วนผลประโยชน์รวมทั้งกำหนดวิธีที่ชัดเจนด้านการตลาดของทรัพย์สินที่เป็นของบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพย์สินทางปัญญา โดยได้กระจายเงินทุนเพื่อสนับสนุนการวิจัยและการสอนเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่มหาวิทยาลัย บุคลากร รวมทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคม แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการวิจัย นวัตกรรม การจัดตั้งบริษัท และการประกอบธุรกิจทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย กลยุทธ์ที่ใช้คือความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนทั้งระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ชาติ และระหว่างชาติ มหาวิทยาลัยจึงต้องรักษาความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีประวัติการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาเป็นอย่างดี แนวทางที่มหาวิทยาลัยดำเนินการด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่ประสบความสำเร็จมีขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

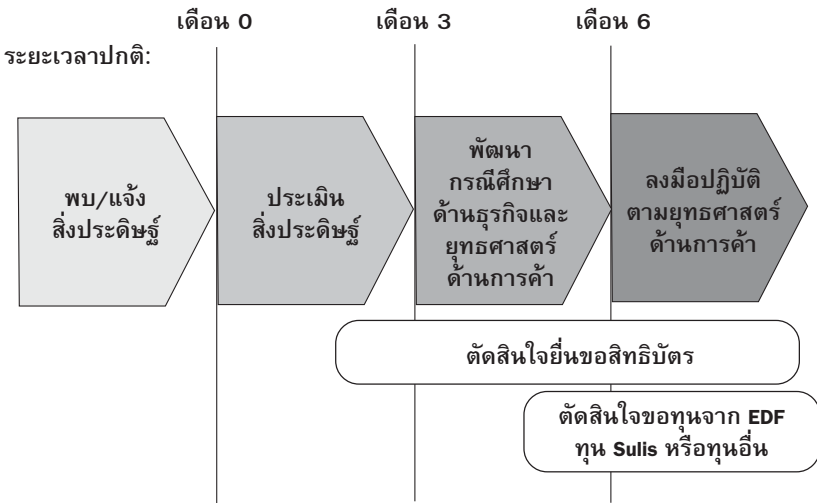
- (1) มีการจัดทำเป็นสัญญาวิจัยในการทำธุรกิจร่วมกันกับภาคอุตสาหกรรม
- (2) มีการกำหนดนโยบายด้านต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของความร่วมมือ การถ่ายโอนทรัพย์สิน ข้อตกลงต่าง ๆ ที่มีความลับ
- (3) มีการสร้างสรรค์ นำไปใช้และคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา
- (4) กำหนดกลยุทธ์และมีการพัฒนาและการทดลองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การจัดตั้งบริษัท



(5) มีการขอทุนจาก Enterprise Development Fund (EDF) และ Sulis Seedcorn Fund ซึ่งมหาวิทยาลัยได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการประดิษฐ์

โดยสรุป กระบวนการและระยะเวลาในการดำเนินงานด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยบาร์ทเป็นดังนี้

แผนภาพที่ 3 การดำเนินงานด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยบาร์ท





● **มหาวิทยาลัยลีดส์ (University of Leeds)** ⁸³

มีข้อตกลงในสัญญาจ้างว่าบุคลากรยินยอมให้มหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาที่สร้างขึ้น นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังเป็นเจ้าของเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาที่สร้างโดยนักศึกษาทั้งที่เกิดในการเรียนการสอนรายวิชาหรือจากกรณีอื่น ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยได้ตั้งหน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Management Unit - IPMU) และบริษัท Techtran มาทำหน้าที่ด้านการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้เชิงพาณิชย์ โดยมหาวิทยาลัยจะแบ่งรายได้ที่เกิดขึ้นร้อยละ 40 แก่บุคลากร กล่าวคือ ในกรณีรายได้จากบริษัทตั้งใหม่จากงานวิจัย (Spin-out companies) สัดส่วนการถือหุ้นของบริษัทของมหาวิทยาลัย : บุคลากร จะเป็น 60:40 แต่หากบริษัท Techtran มีส่วนเกี่ยวข้อง บริษัทจะได้ส่วนแบ่งในส่วนร้อยละ 60 ของมหาวิทยาลัย โดยไม่กระทบส่วนร้อยละ 40 ของบุคลากร ยกเว้นมีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวข้องจะแบ่งสัดส่วนใหม่ทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัย บุคลากร และบริษัท Techtran ส่วนกรณีการอนุญาตให้ใช้สิทธิในเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยจะทำสัญญากับบริษัทแต่ละแห่งผ่านบริษัท University of Leeds IP Limited (UoLIP) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จะจัดสรรรายได้จากการดังกล่าว โดยทั่วไปจะมีการหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการออกก่อน โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับส่วนแบ่งร้อยละ 40 จากรายได้สุทธิ

⁸³ The University of Leeds, Intellectual Property Management Unit (IPMU). The University's IP Policy and distribution of revenue. Available from <http://campus.leeds.ac.uk/ipmu/summary.htm>.



2) การถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านอุทยานวิทยาศาสตร์

นอกจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งไปยังภาคเอกชนโดยตรงแล้ว ยังมีการตั้งอุทยานวิทยาศาสตร์ซึ่งได้ดำเนินการมาเป็นเวลานาน ดังจะเห็นได้ว่าการตั้งสมาคมอุทยานวิทยาศาสตร์แห่งสหราชอาณาจักร (UK Science Park Association - UKSPA) มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1984 โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อวางแผน พัฒนา สร้างสรรค์ และอำนวยความสะดวกแก่อุทยานวิทยาศาสตร์ (Science Park) ทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนา การจัดการในองค์กรแห่งนวัตกรรม มีการเจริญเติบโตบนพื้นฐานความรู้ กิจกรรมที่ดำเนินการคือ

- สนับสนุนการพัฒนาความเชื่อมโยงของการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางธุรกิจ
- สร้างคุณค่าให้กับผู้ที่มีการในอุทยานวิทยาศาสตร์ (Science Park)
- อำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวคิดและประสบการณ์ระหว่างกัน
- จัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อให้เกิดการพัฒนาในความร่วมมือ
- ให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกในการพัฒนาอุทยานวิทยาศาสตร์ (Science Park)

ปัจจุบันสมาคมอุทยานวิทยาศาสตร์แห่งสหราชอาณาจักรมีสมาชิกมากกว่า 60 แห่ง ซึ่งสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ต่างๆ เช่น ได้เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายในปฏิบัติการถ่ายทอดความรู้



ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานวิทยาศาสตร์ (Science Park) ของตน
ในเว็บไซต์ของ UKSPA ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก ได้
พัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

ทั้งนี้อุทยานวิทยาศาสตร์จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงาน
สนับสนุนธุรกิจและการถ่ายทอดเทคโนโลยีคือสนับสนุนบริษัทจัดตั้งใหม่
หรือหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ เพื่อให้เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรม
บทความความรู้ จัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่มีขนาดใหญ่และมีความเป็น
ธุรกิจในระดับนานาชาติเพื่อให้เกิดการพัฒนาการสร้างสรรค์ความรู้
มีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับศูนย์การสร้างสรรค์ความรู้ของ
มหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรทางการวิจัย⁸⁴

ตัวอย่างการก่อตั้งอุทยานวิทยาศาสตร์ของ
มหาวิทยาลัยมีดังนี้

- **อุทยานวิทยาศาสตร์อ็อกซ์ฟอร์ด (The Oxford Science Park)**⁸⁵ ตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1984 โดยการร่วมทุนกับบริษัท
เงินทุน Prudential พัฒนาระดับโลก Magdalen ซึ่งเป็นวิทยาลัย
ที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของมหาวิทยาลัยซึ่งได้ผลิตนักวิทยาศาสตร์ที่มี
ผลงานเป็นเลิศระดับโลก และได้รับรางวัลโนเบลสาขาวิทยาศาสตร์ถึง
7 รางวัล อุทยานวิทยาศาสตร์แห่งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดบรรยากาศ
ที่ดี มีสิ่งแวดลอมที่มีคุณภาพสำหรับการวิจัยและการดำเนินธุรกิจ และ
สนับสนุนให้เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรมต่างๆ รวมทั้งองค์ประกอบใน

⁸⁴ UKSPA. Available from <http://www.ukspa.org.uk>.

⁸⁵ UKSPA. The Oxford Science Park. http://www.ukspa.org.uk/?channel_id=2473&editorial_id=13978.



การทำงานคือ สิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่จอดรถ ถนน และสถานที่พักผ่อน ที่มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี จึงต้องมีหน่วยสนับสนุนธุรกิจเป็นตัวเชื่อมโยงนักวิจัยและภาคธุรกิจเข้าด้วยกัน

● **อุทยานวิทยาศาสตร์เคมบริดจ์ (Cambridge Science Park)**⁸⁶ ตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1970 เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดระหว่างความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์กับมหาวิทยาลัย อำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดเทคโนโลยี สนับสนุนบริษัทวิจัยและพัฒนา โดยเริ่มจากการจัดตั้งบริษัทใหม่ เป็นแหล่งสร้างความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ชีวภาพและส่งเสริมงานวิจัยเทคโนโลยีขั้นสูง รวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายความเชื่อมโยง อำนวยความสะดวกในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ สำนักงานและชุมชน และสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพ มีความยืดหยุ่น สถานที่ในการจัดสัมมนาที่สนับสนุนกิจกรรมของอุทยานวิทยาศาสตร์

อุทยานวิทยาศาสตร์แห่งนี้ พัฒนาสถานที่มาจาก Trinity College ปัจจุบันมีบริษัทที่มีใช้เทคโนโลยีขั้นสูงอยู่มากกว่า 90 แห่ง มีพนักงานทั้งหมด 5,000 คน โดยเป็นบริษัทวิจัยและพัฒนาหรือบริษัทที่ทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวนประมาณ 60 แห่ง เป็นบริษัทข้ามชาติทางด้านเภสัชกรรม ไปจนถึงบริษัทตั้งใหม่ของมหาวิทยาลัย (Spin-out) หรือเป็นผู้ร่วมทุน (Venture Capitalists)

⁸⁶ UKSPA. Cambridge Science Park. Available from http://www.ukspa.org.uk/channel_id=2473&editorial_id=13953.



ตัวแทนสิทธิบัตร (Patent Agents) ที่ปรึกษา และหน่วยสนับสนุนธุรกิจ เป็นต้น⁸⁷

- **อุทยานวิทยาศาสตร์แมนเชสเตอร์ (Manchester Science Park - MSP)⁸⁸** ได้รับการยกย่องเป็นหนึ่งในอุทยานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชั้นนำของโลกซึ่งประสบความสำเร็จในเวลารวดเร็ว อุทยานแห่งนี้เป็นที่รวมของศูนย์ความเป็นเลิศ โดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ในเขตแมนเชสเตอร์ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ มีการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมและการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ MSP มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับบริษัท University of Manchester Intellectual Property Ltd. (UMIP) ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีและบริษัทจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเชิงพาณิชย์ และศูนย์บ่มเพาะธุรกิจของมหาวิทยาลัยคือ University of Manchester Incubator Company Ltd. (UMIC)

- **อุทยานวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยวอร์วิค (University of Warwick Science Park)⁸⁹** เป็นที่ตั้งของศูนย์นวัตกรรมหลัก คือ ศูนย์นวัตกรรมธุรกิจ ศูนย์นวัตกรรม Blythe Valley และศูนย์นวัตกรรมวอร์วิค อุทยานแห่งนี้มีบริการด้านธุรกิจโดยเฉพาะการช่วยเหลือในการตั้งบริษัทตั้งใหม่จากงานวิจัยกับวิสาหกิจขนาด

⁸⁷ Cambridge Science Park. Available from <http://www.cambridge-science-park.com/home.htm>.

⁸⁸ Manchester Science Park. Academic Links. Available from <http://www.mspl.co.uk/>

⁸⁹ University of Warwick Science Park. Business Support Services. Available from http://www.warwicksciencepark.co.uk/support_services/support_services.html.



กลางและขนาดย่อม มีบริการทั้งด้านเงินทุน การตลาด ให้คำปรึกษาด้านธุรกิจและเทคนิคโดยอาศัยเครือข่ายและนักศึกษาร่วมกับบริษัทต่างๆ ที่ผ่านมามีบริษัทขอรับคำปรึกษาเพื่อหาตลาดในประเทศและยุโรปกว่า 200 บริษัท

3) การตั้งหน่วยประสานงานมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม

การใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์ของอังกฤษยังมีอีกช่องทางหนึ่งคือหน่วยงานประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม เช่น

- **The University Companies Association (UNICO)**⁹⁰ เป็นสมาคมที่จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 เพื่อเป็นแหล่งรวมบริษัทจัดตั้งของมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ในการนำเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย โดยการจัดประชุมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน การพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่มของสมาชิกซึ่งได้แก่มหาวิทยาลัยต่างๆ และภาคอุตสาหกรรมที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย วิทยากรมาจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เช่นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี นักกฎหมาย เป็นต้น เนื้อหาในการประชุมจะเกี่ยวกับการบริหารจัดการของบริษัทตั้งใหม่ (spin-out

⁹⁰ The University Companies Association. About UNICO. Available from <http://www.unico.org.uk>.



companies) การลงทุนและการเงิน การร่วมทุน การบัญชี ภาษี กฎหมาย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การอนุญาตให้ใช้สิทธิในเทคโนโลยี เป็นต้น

- **สมาคมการวิจัยและความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม (Association of University Research and Industry links - AURIL)** ⁹¹ ตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1995 ดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ความรู้ การพัฒนาและแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ๆ เทคโนโลยี และนวัตกรรม จากมหาวิทยาลัยไปสู่ภาคธุรกิจ สมาคมแห่งนี้ถือว่าเป็นสมาคมถ่ายทอดความรู้ที่ใหญ่ที่สุดในยุโรป มีมหาวิทยาลัย หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นสมาชิกทั้งหมด 1,600 แห่ง สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาแห่งสหราชอาณาจักร ได้ดำเนินงานร่วมกับ AURIL ในการผลิตคู่มือ 2 เล่ม คือ คู่มือการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (The Handbook of Intellectual Property) และ แนวทางการจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญา : กลยุทธ์การตัดสินใจในมหาวิทยาลัย (A Guide to Management Intellectual Property : Strategic Decision-Making in Universities)

4) การแบ่งผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา

มหาวิทยาลัยในอังกฤษมีการแบ่งผลประโยชน์จากการอนุญาตให้ใช้สิทธิและการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาเชิงพาณิชย์แตกต่างกัน โดยมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการแบ่งผลประโยชน์ ดังนี้

⁹¹ Association for University Research and Industry Links. Welcome to AURIL. Available from [http:// www.auril.org.uk](http://www.auril.org.uk).



● **มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford University)⁹²**

มีวิธีการจัดสรรผลประโยชน์ 2 วิธี คือ ดำเนินการผ่านบริษัท ไอซิส อินโนเวชัน (Isis Innovation Ltd.) และไม่ผ่านบริษัท ไอซิส อินโนเวชัน (Isis Innovation Ltd.) การจัดสรรผลประโยชน์ทั้งสองวิธีแตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 2 การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของ มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด

มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด (กรณีไม่ดำเนินการผ่านบริษัท Isis Innovation Ltd.)				
หน่วย : ร้อยละ				
รายได้สุทธิ	ผู้ประดิษฐ์	คณะ/ภาควิชา	มหาวิทยาลัย	
ไม่เกิน 50,000 ปอนด์	90	0	10	
50,001 - 500,000 ปอนด์	45	25	30	
มากกว่า 500,000 ปอนด์	22.5	37.5	40	
(กรณีดำเนินการผ่านบริษัท ไอซิส อินโนเวชัน จำกัด (Isis Innovation Ltd.))				
รายได้สุทธิ	ผู้ประดิษฐ์	กองทุน ทั่วไป	คณะ/ ภาควิชา	Isis Innovation
ไม่เกิน 72,000 ปอนด์	63	7	0	30
72,001 - 720,000 ปอนด์	31.5	21	17.5	30
มากกว่า 720,000 ปอนด์	15.75	28	26.25	30

⁹² John Archer. Managing Intellectual Property: The Guide: Incentives. Available from <http://www.patent.gov.uk/about /notices/2002/manip/sec04.pdf>.



● **มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (University of Cambridge)**⁹³ มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ดที่มีการจัดตั้งบริษัทเพื่อดำเนินการด้านทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะ ซึ่งได้มีการกำหนดการจัดสรรผลประโยชน์เป็น 2 กรณี คือ กรณีมี Cambridge Enterprise เกี่ยวข้อง และไม่มี Cambridge Enterprise ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์

มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (กรณี Cambridge Enterprise เกี่ยวข้อง)			
หน่วย : ร้อยละ			
รายได้สุทธิ	ผู้ประดิษฐ์	คณะ/ภาควิชา	Cambridge Enterprise
100,000 ปอนด์แรก	90	5	5
100,000 ปอนด์ถัดไป	60	20	20
มากกว่า 200,000 ปอนด์	34	33	33
(กรณี Cambridge Enterprise ไม่เกี่ยวข้อง)			
รายได้สุทธิ	ผู้ประดิษฐ์	คณะ/ภาควิชา	กองทุนมหาวิทยาลัย
50,000 ปอนด์แรก	100	0	0
มากกว่า 50,000 ปอนด์ต่อไป	85	7.5	7.5

⁹³ University of Cambridge. Intellectual Property Rights. Available from <http://www.rsd.cam.ac.uk>.



● **อิมพีเรียลคอลเลจ (The Imperial Collage)**

กำหนดสัดส่วนรายได้ตามมูลค่าในช่วงก่อนวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 2005 หรือ พ.ศ. 2548 ต่อมาได้มีการกำหนดสัดส่วนใหม่ดังรายละเอียดต่อไป⁹⁴

ตารางที่ 4 การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของอิมพีเรียลคอลเลจ

อิมพีเรียลคอลเลจ (The Imperial Collage) (ก่อนวันที่ 1 สิงหาคม 2005)			
หน่วย : ร้อยละ			
รายได้สุทธิ	ผู้ประดิษฐ์	คณะ/ภาควิชา	มหาวิทยาลัย
50,000 ปอนด์แรก	75	12.5	12.5
50,001 - 200,000 ปอนด์	50	25	25
มากกว่า 250,000 ปอนด์	25	37.5	37.5
(หลังวันที่ 1 สิงหาคม 2005)			
50,000 ปอนด์แรก	100	0	0
50,001 - 175,000 ปอนด์	70	30	0
175,000-500,000 ปอนด์	35	65	0
มากกว่า 500,000 ปอนด์	35	52.5	12.5

⁹⁴ John Archer. Managing Intellectual Property: The Guide: Incentives. Available from <http://www.patent.gov.uk/about /notices/ 2002/manip/sec04.pdf>.



● มหาวิทยาลัยบริสตล (Bristol University)⁹⁵

มอบให้ฝ่ายพัฒนาวิจัยและธุรกิจ (The Division of Research and Enterprise Development) เป็นผู้ดูแลการดำเนินการด้านคุ้มครองและใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญา โดยกำหนดว่าหากรายได้สุทธิจากสิ่งประดิษฐ์ที่มีมูลค่าไม่เกิน 4,000 ปอนด์เป็นของผู้ประดิษฐ์ทั้งหมด (ร้อยละ 100) หลังจากนั้นให้แบ่งสัดส่วนรายได้ดังนี้

ตารางที่ 5 การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยบริสตล

หน่วย : ร้อยละ

รายได้สุทธิ	ผู้ประดิษฐ์	ภาควิชาต้นสังกัด	มหาวิทยาลัย
0-15,000 ปอนด์	70	15	15
15,000 - 75,000 ปอนด์	50	25	25
มากกว่า 75,000 ปอนด์	1/3	1/3	1/3

⁹⁵ Bristol University. Intellectual Property. Available from <http://www.bris.ac.uk/Depts/IPMU/roy-new.htm>.



● มหาวิทยาลัยเดอรัม (Durham University)⁹⁶

กำหนดสัดส่วนรายได้สุทธิดังนี้

ตารางที่ 6 การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของ
มหาวิทยาลัยเดอรัม

หน่วย : ร้อยละ

รายได้สุทธิ	ผู้ประดิษฐ์	ภาควิชา ต้นสังกัด	มหาวิทยาลัย
น้อยกว่า 5,000 ปอนด์	90	5	5
5,000 - 25,000 ปอนด์	75	12.5	12.5
25,000 - 50,000 ปอนด์	50	25	25
50,000 - 100,000 ปอนด์	33	33	34
มากกว่า 100,000 ปอนด์	25	37	38

⁹⁶ Durham University. Available from <http://www.dur.ac.uk/Personnel/ph46.htm>.



- มหาวิทยาลัยยอร์ก (York University)⁹⁷ ไม่มีนโยบายเป็นเจ้าของสิทธิ์ในด้านลิขสิทธิ์จากหนังสือ บทความ (รวมทั้งหนังสือพิมพ์) คำบรรยาย หรืองานศิลปะนอกเหนือจากที่มีกำหนดไว้ในประกาศของมหาวิทยาลัย ยกเว้นลิขสิทธิ์งานซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ ในกรณีทำงานนั้นจะไม่นำไปพัฒนาในระดับกว้าง ส่วนรายได้สุทธิจากสิทธิ์บัตรมีข้อกำหนดดังนี้

ตารางที่ 7 การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยยอร์ก

หน่วย : ร้อยละ

รายได้สุทธิ	ผู้ประดิษฐ์	ภาควิชาต้นสังกัด	มหาวิทยาลัย
ไม่เกิน 1,000 ปอนด์	100	0	0
1,000 - 5,000 ปอนด์	80	10	10
5,000 - 30,000 ปอนด์	70	15	15
มากกว่า 30,000 ปอนด์	50	25	25

⁹⁷ York University. Intellectual Property Regulations. Available from <http://www.york.ac.uk/admin/aso/ordreg/r12.htm>.



- มหาวิทยาลัยแห่งอังกฤษตะวันตก (**University of the West of England**) แบ่งรายได้จากทรัพย์สินทางปัญญาที่ไม่มี การจดสิทธิบัตรโดยการทำข้อตกลงเป็นรายกรณีโดยคำนึงถึงการ ลงทุนของมหาวิทยาลัยและประเภทของผลงาน เช่น ซอฟต์แวร์ การ ค้นพบทางวิทยาศาสตร์และมูลค่าเชิงพาณิชย์ ส่วนรายได้จากสิทธิบัตร มีหลักเกณฑ์การจัดสรรผลประโยชน์ดังนี้

ตารางที่ 8 การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของ มหาวิทยาลัยแห่งอังกฤษตะวันตก

หน่วย : ร้อยละ

รายได้สุทธิ	ผู้ประดิษฐ์	ภาควิชา ต้นสังกัด	มหาวิทยาลัย
รายได้จริงไม่เกิน 4,000 ปอนด์	100	0	0
รายได้สุทธิ 0 - 15,000 ปอนด์	70	15	15
15,000 - 75,000 ปอนด์	60	25	15
มากกว่า 75,000 ปอนด์	33.3	33.3	33.3



บรรณานุกรม

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. **คู่มือการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศ 30 ประเทศ.** มปป.

Archer, John. **Managing Intellectual Property: The Guide: Incentives.** Available from <http://www.patent.gov.uk/about/notices/2002/manip/sec04.pdf>.

Association of European Science & Technology. **Transfer Professionals.** Available from <http://www.astp.net>.

Association for University Research and Industry Links. **Welcome to AURIL.** Available from <http://www.auril.org.uk>.

Blue skies. **What is blue skies?** Available from <http://www.blue-skies.uk.com/whatis.htm>.

Bournemouth University. **Postgraduate Courses & Research Degrees.** Available from <http://www.cippm.org.uk/degrees.html>.

British Technology Group. **BTG History.** Available from <http://www.btgple.com/companyoverview/btghistory.ctm>.

Bristol University. **Intellectual Property.** Available from <http://www.bris.ac.uk/Depts/IPMU/roy-new.htm>.

Businessdynamics. **Businessdynamics programme, E-business programme, Paris Conference.** Available from <http://www.businessdynamics.org.uk/>.



Business & IP Centre. **Find the Help your business needs.** Available from <http://www.bl.uk/bipc/index.html>.

Cambridge University. **Science Festival.** Available from <http://www.cambridgescience.org/schoolsprog.html>.

Cambridge University. **Virtual Museum.** Available from http://cipil.law.cam.ac.uk/virtual_museum.

Collabarative programmes and related government support. Available from <http://www.photonics.org.uk/FPDguide/aboutthissite1.shtml> and www.faradaypartnerships.org.uk.

Council for Science and Technology. Available from <http://www2.cst.gov.uk>.

Department for Culture, Media and Sport. **Competition and Intellectual Property.** Available from <http://www.cep.culture.gov.uk/>.

Department of Trade and Industry. **Higher Education Funding Councils R&D and SET expenditure 1993/4 to 2004/5.** Available from <http://www.dti.gov.uk/files/file38816.xls#t5.3!A1>.

Durham University. Available from <http://www.dur.ac.uk/Personnel/ph46.htm>.

EPPIC Faraday Partnership. Available from <http://eppic-faraday.com>.



Gowers Review of Intellectual Property. **Call For Evidence.**

Available from http://www.hm-treasury.gov.uk/media/978/9B/gowers_callforevidence230206.pdf.

IC Policy for Student Intellectual Property. Available from http://www.dest.gov.au/sectors/research_sector/publications_resources/other_publications/patent_ownership_in_publicly_funded_research_institutions.htm.

Imperial College. **Imperial Innovations.** Available from http://www.imperial.ac.uk/spectrum/hr/hr_Info/policies/intellectualpropertyrights.pdf.

Institute of Patentees and Inventors. **About the Institute.** Available from <http://www.invent.org.uk>.

Intellectual Property Organization. **Welcome to IP Institute.** Available from <http://www.ip-institute.org.uk/services.html>.

Intellectual Property Organization. **Welcome to IP Institute.** Available from <http://www.ip-institute.org.uk/services.html>.

Isis Innovation. **Technology Transfer from the University of Oxford.** Available from <http://www.isis-innovation.com/about/isispresentation.pdf>.

Lord Sainsbury of Turville. **Protecting Intellectual Property: Pirates, Fakes and Organised Crime.** Available from <http://www.dti.gov.uk.pressroom/Speeches/page30604.html>.

Loughborough University. Available from <http://www.iboro.ac.uk>.

Manchester Science Park. **Academic Links.** Available from <http://www.mspl.co.uk/>



National Endowment for Science Technology and the Arts.
Welcome to the Policy and Research Unit. Available from
<http://www.nesta.org.uk>.

Queen Mary University of London. **Management of Intellectual Property.** Available from http://www.qmul.ac.uk/qmul/law/pgLawCourses.php?dept_id=14&pgcourses=1&course_id=334&course_level=1&article_id=241.

Research Councils UK. **Office of Science and Innovation.** Available from <http://www.rcuk.ac.uk/aboutrcs/stratsci/osi>.

RSA. **An RSA Project.** Available from <http://www.adelphicharter.org>.
Sheffield University Enterprises Limited (SUEL). **About SUEL.**
Available from <http://www.suel.co.uk/suel/about>.

The Chartered Institute of Patent Attorneys. **About CIPA.** Available from www.cipa.org.uk/pages/about.

The Institute of Trade Mark Attorneys. **Aims of the Institute.**
Available from <http://www.itma.org.uk/the-institute/2-aims.htm>.

The Russell Group. Available from <http://www.russellgroup.ac.uk/index.html>.

The UK Intellectual Property Office. **Innovation Support Strategy.**
Available from <http://www.patent.gov.uk/innovationsstratrgy.pdf>.



The UK Intellectual Property Office. **Gowers review of intellectual property**. Available from [http:// www.ipo.gov.uk/policy-issues/policy-issues-gowers/policy-issues-gowersreport.htm](http://www.ipo.gov.uk/policy-issues/policy-issues-gowers/policy-issues-gowersreport.htm).

The UK Intellectual Property Office. **Knowledge transfer**. Available from <http://www.ipo.gov.uk/education/education-hfe/education-knowledgetransfer.htm>.

The UK Intellectual Property Office. **School Support**. Available from <http://www.ipo.gov.uk/education/education-school/education-schoolsupport.htm>.

The UK Patent Office. **Government bodies in Intellectual Property**. Available from [http:// www.intellectual-property.gov.uk/resources/ip_organisations/gov_bodies.htm](http://www.intellectual-property.gov.uk/resources/ip_organisations/gov_bodies.htm).

The UK Patent Office. **History of Patents**. Available from <http://www.patent.gov.uk/about/about-history-patent.htm>.

The UK Patent Office. **Lambert Model Agreements Toolkit**. Available from [http:// www.patent.gov.uk/about/ippd/knowledge/lambert-toolkit.htm](http://www.patent.gov.uk/about/ippd/knowledge/lambert-toolkit.htm).

The University Companies Association. **About UNICO**. Available from <http://www.unico.org.uk>.

The University of Leeds, Intellectual Property Management Unit (IPMU). **The University's IP Policy and distribution of revenue**. Available from <http://campus.leeds.ac.uk/ipmu/summary.htm>.



The University of Manchester Intellectual, Ltd. **About Us**. Available from <http://www.umip.biz/public/index.php>.

The University of Manchester. **Intellectual property law**. Available from <http://www.humanities.manchester.ac.uk/postgraduate/taught/courses/course/?code=01061&pg=2>.

University of Bath. **Research and Innovation Services**. Available from [http://www. Bath.ac.uk/researchandinnovation/services/innovation/index.html](http://www.Bath.ac.uk/researchandinnovation/services/innovation/index.html).

University of Birmingham. **Regulations 2006-07 Cohort**. Available from <http://www.ppd.bham.ac.uk/policy/regs/currentregs/5.3.htm>.

University of Cambridge. **The Center for Intellectual Property and Information Law**. Available from http://www.enterprise.cam.ac.uk/inventions/licensing_technologies.htm.

University of Cambridge. **The Cambridge 800th anniversary Campaign Report**. Available from <http://www.foundation.cam.ac.uk/uploads/File/800%20Report.pdf>.

University of Cambridge. **THE IPUNIT**. Available from http://www.law.cam.ac.uk/courses/llm/intellectual_property.php.

University of Cambridge. **Intellectual Property Rights**. Available from <http://www.rsd.cam.ac.uk>.

University of Cambridge. **University Policies**. Available from <http://www.rsd.cam.ac.uk/about/policies/ip/>



University of Leeds. **Policy on Intellectual Property Rights.**

Available from <http://www.leeds.ac.uk/research/hbook/ipr3.htm>.

University of Liverpool. **Procedures for administration of technology**

transfer activities within RBS. Available from <http://www.liv.ac.uk/rbs/downloads/Procedures%20for%20administration%20of%20&20technology%20transfer.doc>.

University of Oxford. **Knowledge Transfer.** Available from <http://www.ox.ac.uk/innovation/spin.html>.

www.ox.ac.uk/innovation/spin.html.

University of Oxford. **Intellectual Property.** Available from <http://www.ox.ac.uk/innovation/ip.html>.

www.ox.ac.uk/innovation/ip.html.

University of Sheffield. **Intellectual Property Guidelines.** Available

from <http://www.shef.ac.uk/researchservices/ip.html>.

University of the West of England, Bristol. **Intellectual Property Policy.**

Available from http://imp.uwe.ac.uk/imp_public/displayEntry.asp?URN=2208&pID=16.

University of Warwick Science Park. **Business Support Services.**

Available from http://www.warwicksciencepark.co.uk/support_services/support_services.html.

UKSPA. **The Oxford Science Park.** http://www.ukspa.org.uk/channel_id=2473&editorial_id=13978.

[channel_id=2473&editorial_id=13978](http://www.ukspa.org.uk/channel_id=2473&editorial_id=13978).

UKSPA. **Cambridge Science Park.** Available from http://www.ukspa.org.uk/channel_id=2473&editorial_id=13953.

[channel_id=2473&editorial_id=13953](http://www.ukspa.org.uk/channel_id=2473&editorial_id=13953).



UK Intellectual Property Office. **Think kit**. Available from <http://www.ipo.gov.uk/education/education-school/education-thinkkit.htm>.

UK Intellectual Property Office. **Wallace and Gromit Biggest Primary School Innovation Project**. www.ipo.gov.uk/press-release/press-release-2007/press-release-20070327.html.

White Rose University Consortium (White Rose). **About Us**. Available from <http://www.whiterose.ac.uk/Home.aspx>.

Williams. Fueryn. **Warwick Ventures. Funding IPR Protection and Exploitation**. Available from http://isdvapl.upv.cz/pls/portal30/docs/FOLDER/PDF_DOKUMENTY/PREZENTACE/EDERYN_WIL_LIAMS.PDF.

Woolgar, Lee. (October 2006). **A comparative Assessment of Training Courses for Knowledge Transfer Professionals in the United States. United Kingdom. and Japan**. Available from <http://www.nistep.go.jp/achieve/ftx/eng/dis042e/pdf/dis042e.pdf>.

York University. **Intellectual Property Regulations**. Available from <http://www.york.ac.uk/admin/aso/ordreg/r12.htm>.

Young Enterprise. Available from <http://www.young-enterprise.org.uk/>

תוכן



คำสั่งสภาการศึกษา

ที่ ๔ /๒๕๔๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ ประชุมโต๊ะกลมไทย - สหรัฐฯ

ตามคำสั่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๔๓ ได้แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชุมโต๊ะกลมไทย - สหรัฐฯ เรื่อง การวิจัยนโยบายการจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และการปฏิรูประบบอุดมศึกษา ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓ นั้น

เพื่อให้การพิจารณาเสนอความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับการวิจัยนโยบายการจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ และการปฏิรูประบบอุดมศึกษา รวมทั้งการมอบหมายให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวข้อง อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาการศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงยกเลิคำสั่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๔๓ ดังกล่าว และแต่งตั้ง



คณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชุมโต๊ะกลมไทย - สหรััฐฯ ขึ้นใหม่ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

ก. องค์ประกอบ

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ เกษม วัฒนชัย

อนุกรรมการที่ปรึกษา

อนุกรรมการ

๑. ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต ประธานอนุกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมณทนา พรหมบุญ รองประธานอนุกรรมการ
๓. เลขาธิการสภาการศึกษา อนุกรรมการ
๔. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อนุกรรมการ
๕. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา อนุกรรมการ
๖. ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการสอน อนุกรรมการ
 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๗. ประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย อนุกรรมการ
๘. นายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อนุกรรมการ
 แห่งประเทศไทย
๙. ประธานที่ประชุมอธิการบดี อนุกรรมการ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏ
๑๐. ประธานคณะกรรมการอธิการบดี อนุกรรมการ
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
๑๑. ประธานสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ อนุกรรมการ
 ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย
๑๒. ประธานที่ประชุมคณบดีคณะวิทยาศาสตร์ อนุกรรมการ
 แห่งประเทศไทย



- | | |
|------------------------------------|------------------|
| ๑๓. นายกฤษณพงษ์ กีรติกร | อนุกรรมการ |
| ๑๔. นายชุมพล พรประภา | อนุกรรมการ |
| ๑๕. นายธงชัย ชิวปรีชา | อนุกรรมการ |
| ๑๖. นายพรชัย มงคลวนิช | อนุกรรมการ |
| ๑๗. นายพิศาล สร้อยรุห์ร่า | อนุกรรมการ |
| ๑๘. ศาสตราจารย์ อุดลย์ วิริยเวชกุล | อนุกรรมการ |
| ๑๙. นางสิริพร บุญญานันต์ | อนุกรรมการและ |
| รองเลขาธิการสภาการศึกษา | เลขานุการ |
| ๒๐. นางสุทธศรี วงษ์สมาน | อนุกรรมการและ |
| ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและ | ผู้ช่วยเลขานุการ |
| แผนการศึกษา สกศ. | |
| ๒๑. นางเรืองรัตน์ วงศ์ปราโมทย์ | อนุกรรมการและ |
| | ผู้ช่วยเลขานุการ |

ข. อำนาจหน้าที่

๑. เป็นผู้แทนในการประชุมโต๊ะกลมฯ รวมทั้งการประชุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. วางแผน เตรียมการ และกำหนดแนวนโยบายในการจัดประชุมโต๊ะกลมฯ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

๓. กำหนด กำกับ และดูแลงานวิจัย รวมทั้งรวบรวมความคิดเห็นจากผู้สังเกตการประชุม เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการปฏิรูประบบอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐฯ



๔. จัดทำโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทย-
สหรัฐ เพื่อการปฏิรูปการจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
และเทคโนโลยี รวมทั้งการปฏิรูประบบอุดมศึกษา

๕. กำหนดแนวทางการระดมทุนสนับสนุนโครงการฯ ทั้ง
จากภาครัฐและเอกชนของไทยและสหรัฐ

๖. แต่งตั้งคณะทำงานชุดต่างๆ ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

(นายจาตุรนต์ ฉายแสง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ประธานสภาการศึกษา



คำสั่งสภาการศึกษา

ที่ ๔/๒๕๕๐

เรื่อง ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการบริหาร โครงการประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ

ตามที่ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชุม
โต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ ตามคำสั่งสภาการศึกษาที่ ๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๓๑
มีนาคม ๒๕๔๙ ไปแล้วนั้น

เพื่อให้การวางแผน เตรียมการ กำหนดแนวนโยบายในการ
จัดประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ กำหนด กำกับ และดูแลงานวิจัยเพื่อ
จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้าน
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมทั้งการปฏิรูปอุดมศึกษา
จัดทำโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทย-สหรัฐฯ และ
กำหนดแนวทางการระดมทุนสนับสนุนโครงการฯ เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ



อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖ จึงได้ปรับปรุงองค์ประกอบคณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชุมโต๊ะกลม ไทย-สหรัฐฯ เป็นดังนี้

๑. เปลี่ยนแปลงประธานอนุกรรมการฯ จากเดิม ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต เป็น นายกฤษณพงศ์ กีรติกร

๒. เพิ่ม ศาสตราจารย์ วิจิตร ศรีสอ้าน และ รองศาสตราจารย์ วรากรณ์ สามโกเศศ เป็น อนุกรรมการที่ปรึกษา

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐

(นายวิจิตร ศรีสอ้าน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ประธานกรรมการสภาการศึกษา

คณะผู้พิจารณารายงานวิจัย

คณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ

คณะวิจัย

รศ.ดร.ชนิตา รัชทรัพย์เมือง

หัวหน้าคณะวิจัย

ดร.บุญทริกา บูลภักดิ์

ผู้ร่วมวิจัย

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.อำรุง จันทวานิช

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.สิริพร บุญญานันต์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

หัวหน้าโครงการ

นางเรืองรัตน์ วงศ์ปราโมทย์

นักวิชาการศึกษา 8 ว.

กลุ่มนโยบายและแผนการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ

ในการแข่งขันของประเทศ

นักวิชาการประจำโครงการ

นางสาวสุกัญญา สารพล

นักวิชาการศึกษา 5

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มนโยบายและแผนการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ

ในการแข่งขันของประเทศ

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

รายชื่อเอกสาร
ชุดรายงานการวิจัย
การส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษา

1. รายงานการวิจัยการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกา
2. รายงานการวิจัยการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาของสหราชอาณาจักร (อังกฤษ)
3. รายงานการวิจัยการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาของออสเตรเลีย
4. รายงานการวิจัยการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาของญี่ปุ่น
5. รายงานการวิจัยการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐเกาหลี
6. รายงานการวิจัยการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาของสิงคโปร์
7. รายงานการวิจัยการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาของไทย
8. รายงานการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง นโยบายการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย
9. คู่มือการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษา